

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Projevy rizikového chování na internetu u dětí v dětských
domovech**

Kateřina Böhmová

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem použila jen uvedené prameny a literární zdroje.

V Olomouci dne 17.4.2024

.....
Kateřina Böhmová

Poděkování

Děkuji doc. PhDr. René Szotkowski, Ph.D. za jeho podněty a rady, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce, při jejím zpracování poskytoval.

Poděkování rovněž věnuji klientům a vychovatelům dětských domovů za ochotu a spolupráci při realizaci výzkumného šetření.

Anotace

Jméno a příjmení:	Kateřina Böhmová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	doc. PhDr. René Szotkowski, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Projevy rizikového chování na internetu u dětí v dětských domovech
Název v angličtině:	Manifestations of risky behavior on the Internet among children in an orphanage
Zvolený typ práce:	Výzkumná práce – zpracování primárních dat
Anotace práce:	Bakalářská práce se zaměřuje na projevy rizikových chování v on-line prostředí u dětí z dětských domovů. V teoretické části charakterizujeme rizikové chování, jeho projevy a specifika v on-line prostředí. Dále se zaměříme na specifika dětí z dětských domovů a nastíníme i důležitost jejich volného času. Jako poslední součást teoretické části této práce se zaměříme na prevenci, metody prevence a uvedli jsme si zde i důležité dovednosti pro on-line bezpečí. Cílem našeho výzkumného šetření bylo zjistit, v jaké míře se objevují projevy rizikového chování v on-line prostředí. Které projevy a na jakých platformách se objevují. Také jakými metodami a formami se klientům dětských domovů poskytuje prevence nebo intervence proti výskytu těchto jevů.
Klíčová slova:	Projevy rizikového chování, dětský domov, děti z dětského domova, on-line prostředí, internet.
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis focuses on manifestations of risky behavior in online environments among children from orphanages. In the theoretical part, we characterize risky behavior, its manifestations, and specifics in the online environment. Furthermore, we focus on the specifics of children from orphanages and outline the importance of their leisure time. As the last part of the theoretical section of this thesis, we focus on prevention, prevention methods, and also list important skills for online safety. The aim of our research investigation was to determine the extent to which manifestations of risky behavior occur in online environments. We aimed to identify which manifestations occur and on which platforms they appear. Additionally, we investigated the methods and forms of prevention or intervention provided to clients of orphanages to counteract the occurrence of these phenomena.
Klíčová slova v angličtině:	Manifestations of risky behavior, orphanage, children from orphanages, online environment, internet.

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Dotazník
Rozsah práce:	69 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

OBSAH

Úvod.....	7
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Rizikové chování, jeho projevy a specifika v on-line prostředí.....	11
1.1 Příčiny projevů a vybrané projevy rizikového chování jedinců.....	11
1.2 On-line prostředí.....	12
1.3 Projevy rizikového chování v on-line prostředí	13
1.3.1 Kyberšikana.....	14
1.3.2 Sexuální rizikové projevy v on-line prostředí	15
1.3.3 Závislost na internetu	17
2 Dětské domovy, specifika dětí v dětských domovech, pracovníci v dětských domovech a trávení volného času v nich.....	18
2.1 Specifika dětí v dětských domovech.....	18
2.2 Pracovníci v dětských domovech.....	19
2.3 Volný čas a jeho důležitost pro děti v dětském domově.....	21
3 Prevence rizikového chování pro děti v dětském domově.....	23
3.1 Metody prevence proti výskytu rizikového chování	23
3.2 Vzdělání o on-line rizicích a organizace, které poskytují programy prevence nejen pro dětské domovi	24
3.3 Dovednosti pro on-line bezpečnost	26
II. EMPIRICKÁ ČÁST	28
4 Aktuální stav řešené problematiky	29
5 Výzkumné šetření.....	32
5.1 Cíle a problémy výzkumného šetření.....	32
5.2 Výběr vzorků do výzkumného šetření.....	33
5.3 Metoda sběru dat	34
6 Výsledky výzkumného šetření	35
7 Diskuze vybraných výsledků výzkumného šetření	56
Seznam použité literatury a zdrojů.....	61
Seznam zkratk.....	66
Seznam grafů.....	67
Seznam tabulek.....	68
Seznam příloh.....	69

Úvod

V 21. století není snad nikdo, kdo by nevyužíval informační a komunikační technologie, která jsou připojená k on-line světu. Není dnes snad nikdo z nás, kdo by vyšel z domu a neměl u sebe minimálně mobilní telefon. Toto zařízení patří již ke každému z nás, je to již taková naše známka osobnosti, jaký typ a značku mobilního zařízení využíváme. Mobilní telefon však skrývá mnohem více než kameru, možnost tele komunikace nebo hraní her. Máme možnosti vzdělávat se nebo být v kontaktu s kamarády a rodinou při každé volné chvíli. Velmi jsou nám nápomocní při cestování, díky aktuálním mapám, které v sobě mají. I když má možnost využití internetu spoustu výhod a skvělých příležitostí, mnohdy tato zařízení skrývají naše intimní a velmi soukromé informace. Proto je on-line svět velmi nevyzpytatelný a může být kolikrát i nebezpečný pro každého z nás, ale nejvíce pro děti. Díky tomu je klíčové se vzdělávat v této oblasti a dávat si velký pozor, jak s příležitostmi on-line světa nakládáme.

On-line svět dovoluje lidem být kýmkoli si přejí, proto mají pocit, že si mohou dovolit i to, co je v rozporu s pravidly anebo dokonce i zákony našeho státu. Projevy rizikového chování, které tito lidé mají možnost praktikovat ve světě kyberprostoru jsou předmětem této bakalářské práce. V této práci se zaměříme na specifickou skupinu dětí a dospívajících, kteří žijí v dětských domovech.

Motivací pro výběr tohoto tématu bylo porozumění a přiblížení, k dětem v dětských domovech, a to zaměřit se na jejich život v on-line prostředí.

Bakalářská práce se skládá ze sedmi hlavních kapitol, přičemž první tři se věnují teoretické části. Úvodní kapitola se zabývá definicí rizikového chování, jeho potenciálními příčinami a vybranými formami projevu. Zvláštní pozornost je zde věnována on-line prostředí, které hraje klíčovou roli této bakalářské práce. Dále se soustředíme na specifické projevy rizikového chování na internetu, včetně tří nejčastějších: kyberšikany, sextingu a kybergroomingu, s důrazem na ohrožení dětí, a také se zmiňuje o závislosti na internetu. Součástí jsou rovněž dopady těchto projevů na sociální život, fyzické a psychické zdraví obětí. Ve druhé kapitole se práce věnuje popisu dětských domovů, přičemž se zaměřuje na specifika, kterými se liší život dětí v těchto zařízeních oproti dětem vychovávaným mimo ně. Důležitou součástí této kapitoly je pracovní jednotka dětských domovů, jelikož se projevují

v prožívání volného času těchto dětí, který je klíčový pro jejich budoucí a současný život. Volný čas si v bakalářské práci rovněž charakterizujeme. Poslední teoretická část je zaměřena na velmi důležitou část, a to na prevenci rizikového chování. Zmíníme si zde jakými metodami se provádí již zmiňovaná prevence, jaké jsou typy prevence, uvedené jsou zde i metody, jaké využívají nejčastěji vychovatelé v dětských domovech. Velmi podstatné je i zmínění organizací, které se zaměřují poskytují programy či materiály právě na primární prevenci. Tuto část zakončíme zásadami bezpečného užívání internetu, které by měl znát každý.

Empirická část se skládá ze čtyř kapitol. Nejprve je prezentován aktuální stav řešené problematiky, tedy projevy rizikového chování v on-line prostředí u dětí z dětského domova. Tato kapitola nám pomůže se jednak orientovat v dané problematice, ale i v sestavení našeho výzkumného šetření, které bude popsáno v následující kapitole. Zaměříme se také na výzkumné problémy a cíle, které jsou klíčové pro tvorbu výzkumného nástroje. Představíme si náš výběr vzorků, nakonec se zaměříme na metodu sběru dat a nástroj realizace našeho výzkumného šetření. Uvedeme si data, která jsme ve výzkumu sesbíraly a v poslední kapitole si zhodnotíme získaná data a porovnáme je s předešlými pracemi zaměřenými na podobné téma.

Při zpracování naší bakalářské práce jsme se nesetkali se žádnými překážkami. Při zpracování empirické části nás překvapil zájem účastnit se dotazníkového šetření.

Stanovení cílů

Hlavním cílem práce je popsat projevy rizikového chování v on-line prostředí, zároveň zjistit, jak zasahují do života jedinců v dětském domově, a s kterými se tyto jedinci nejčastěji setkávají. Součástí je také zjištění preventivních opatření, proti těmto projevům pro klienty dětského domova.

Dílní cíle teoretické části práce

- Charakterizovat pojem rizikové chování a rizikové chování v on-line prostředí.
- Zaměřit se na problematiku dětských domovů a specifika klientů těchto institucí
- Uvést metody a formy primární prevence, zmínit organizace, které zajišťují programy primární prevence.

Dílčí cíle empirické části

- Popsat aktuální výskyt rizikových projevů chování na internetu u klientů dětského domova.
- Zjistit trávení volného času dětí z dětských domovů.
- Odhalit, jaké mají klienti povědomí o rizicích internetu
- Zjistit, jaká je informovanost těchto jedinců o rizicích kyberprostoru.

I TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole se věnujeme tématu rizikové chování a jeho projevy v on-line prostředí, seznámíme se také s vybranými typy těchto projevů. V druhé kapitole se zaměříme na dětské domovy, jejich stručným popisem, ale hlavně se zaměříme na specifika klientů těchto institucí a důležitostí jejich volného času. V třetí části této práce si uvedeme formy a metody prevence rizikového chování, zmíníme si zde organizace, které proti této problematice vytvářejí programy, školení a materiály. Teoretická část je zakončena podkapitolou, která se věnuje dovednostmi, pro bezpečné užívání online světa.

1 Rizikové chování, jeho projevy a specifika v on-line prostředí

V úvodní kapitole této bakalářské práce se věnujeme pojmu rizikové chování, a také **rizikovému chování v on-line prostředí**. Abychom pochopili, jaké problémy nám může přinést on-line prostor, je nezbytné si vysvětlit, co to znamená pojem "rizikové chování". Pomůže nám to se lépe orientovat, jak může být toto chování spojené právě s používáním internetu a jiných prostředcích, které nám dávají možnost být on-line. Dle Miovského definici rizikového chování chápeme tak, že rizikové chování zahrnuje všechny činy a rozhodnutí, které nás mohou dostat do situací s negativními důsledky pro naše zdraví, sociální život nebo budoucnost. Jedná se o takové volby, které přinášejí vyšší pravděpodobnost nějakého škodlivého výsledku, ačkoli v okamžiku rozhodnutí může být lákavé je učinit kvůli okamžitému uspokojení nebo jinému krátkodobému zisku. (Mioviský, 2010, s. 23).

Dle Širůčkové lze rizikové chování pojmenovat jako *„takové chování, které mají negativní dopady na zdraví, sociální nebo psychologické fungování jedince anebo ohrožují jeho sociální okolí, přičemž ohrožení může být reálné nebo předpokládané. Mezi formy rizikového chování se řadí rizikové zdravotní návyky, rizikové sexuální chování, agresivní chování a šikana, delikventní chování, rizikové chování ke společenským institucím, hráčství, rizikové sportovní aktivity, závislostní chování“* (Širůčková a kol., 2012, s. 127). O projevech rizikového chování v on-line prostředí si ale povíme níže.

1.1 Příčiny projevů a vybrané projevy rizikového chování jedinců

V této podkapitole si uvedeme a objasníme vybrané projevy rizikového chování. Uvedeme si některé příklady projevů, které souvisí s on-line prostředím. Nejdříve se zaměříme na příčiny objevení či projevení rizikového chování u jedinců. Dolejš a spol., uvádějí, jako důvody k projevům rizikového chování tyto faktory. Prvním faktorem rizikového chování jsou vzory, které člověk vidí u lidí kolem sebe, jako jsou vrstevníci, rodina a přátelé. Druhým faktorem jsou možnosti pro takové chování, například pokud v okolí, kde člověk žije, působí pouliční gangy. Nakonec, na rizikové chování mají vliv i rysy osobnosti, jako jsou impulzivita a agresivita (Dolejš a spol. 2014, s. 10).

Dle Miovského (2010) řadíme mezi projevy rizikového chování záškoláctví, šikanu. Šikana znamená, že někdo ubližuje druhému, kdo se nemůže bránit. Mluvíme o šikaně, když se to děje opakovaně, ale i vážné jednorázové případy mohou být šikanou, pokud hrozí, že se to může opakovat. Šikana může být nejen mezi spolužáky, ale může se dít i tak, že ubližuje učitel žákům, nebo naopak žáci učitelům. (Říčan, 2010, s. 21). Šikana zahrnuje i **kyberšikanu**, o které si více povíme níže, rizikové sporty, rizikové chování v dopravě, **rasismus a xenofobii**, která se nám také promítá do rizikového chování v kyberprostoru. Předsudky mohou způsobit, že se bojíme lidí, kteří jsou pro nás cizí nebo neznámí. To může způsobit napětí a tento strach se jmenuje xenofobie. Jedná se o pocit, který může vést k nenávisti, jako je rasismus. (Ivanová a kol., 2005 s. 31). Dále zde autor řadí **sexuální rizikové chování**, které lze provádět jak v reálném životě, tak na internetu. Jako poslední rizikový projev řadíme **závislostní chování** (Miovský, 2010). Kalina a kolektiv (2015) uvádějí, že závislost jako nemoc znamená, že v těle došlo k narušení normálního stavu, což mění běžné tělesné funkce na chorobné. Tato porucha se pak odráží ve změnách chemických reakcích v těle (Kalina a kol., 2015, s. 33).

Dle Hutyrové a spol. (2013) se do projevů rizikového chování uvádí i poruchy příjmu potravy a poruchy a **problémy se syndromem týraného a zanedbávaného dítěte**, který souvisí s dětmi z dětského domova, které si tyraní prošli a byl to jeden z důvodů umístění do dětského domova (Hutyrová a spol., 2013).

Čírtková uvádí, že během života jedince se projevy rizikového chování mění. Mohou se i stupňovat. V pubertě bývá dospívající nezvladatelný, objevují se u něj znaky kriminality, pozbývá respekt ke svému okolí a sociální skupině, je nezvladatelný, v dospělosti dle autorky postupně odcházejí (Čírtková, 2004).

1.2 On-line prostředí

Abychom úplně porozuměli projevům rizikového chování v on-line prostředí je důležité si objasnit, co považujeme za on-line prostředí. "Online prostředí" se odkazuje na digitální nebo virtuální prostor, kde lidé a systémy interagují přes internet nebo jiné síťové technologie. Toto prostředí zahrnuje širokou škálu aplikací a služeb, jako jsou webové stránky, sociální média, e-komerce platformy, online hry, vzdělávací portály a mnoho dalších. V online

prostředí mohou uživatelé komunikovat, sdílet informace, využívat on-line bankovníctví, učit se, pracovat a komunikovat bez ohledu na fyzickou vzdálenost. V posledních desetiletích došlo k výraznému rozvoji internetu a mobilních technologií, což značně rozšířilo možnosti a přístupnost online světa. To má velký vliv na sociální, ekonomické a kulturní oblasti současného života (Kršňák, 2023, s. 11–13).

Dle výzkumu, který vznikl díky projektu Safer Internet Centre Czech Republic (2020-CZ-IA-0006) si zde můžeme uvést ověřené informace. Velmi důležitá informace je, že autoři výzkumu zjistili, že *99,39 % pracovníků dětských domovů uvedlo, že v dětském domově mají k dispozici internet. 94,58 % vychovatelů také uvedlo, že děti mají k internetu přístup, a to prostřednictvím wifi* (Kopecký, Szotkowski, 2019).

1.3 Projevy rizikové chování v on-line prostředí

S ohledem na tematické zaměření této bakalářské práce se v následující podkapitole podrobněji zaměříme na rizikové chování v rámci on-line prostředí.

Dle E-Bezpeci.cz chování lidí v online světě se často odlišuje od jejich chování v reálném životě, což je dáno specifikami internetové komunikace. Tato komunikace je často vnímána jako anonymní, nezahrnuje běžné sociální role, umožňuje otevřenější diskuzi na jinak tabuizovaná témata a není omezena časem ani prostorem. Avšak s postupem času se internetová komunikace vyvíjí, což lze vidět na sociálních sítích typu Facebook či Instagram, kde uživatelé většinou vystupují pod svými skutečnými jmény, a tím se stávají méně anonymními. Přesto, když se jedná o nebezpečné nebo rizikové komunikace, agresori často využívají falešné nebo vytvořené identity, aby skryli svou skutečnou totožnost. (Kopecký, 2014).

Pod pojmem rizikové chování na internetu rozumíme výměnu informací online, která může způsobit psychické, fyzické nebo jiné škody osobám nebo poškodit organizace. Patří sem například **kyberšikana**, lákání dětí online (**kybergrooming**), online pronásledování (**kyberstalking**), neoprávněné šíření intimních snímků (**sexting**) a internetové podvody jako SCAM, phishing nebo pharming útoky cílené na uživatele internetového bankovníctví. Tyto druhy útoků často sdílejí podobné znaky v tom, jak útočníci komunikují se svými oběťmi. (Kopecký, 2014).

Pro tuto práci je vhodné zmínit i pojem **disinhibiční efekt** v sociální komunikaci. Na E-Bezpeci.cz definují tento pojem dle Vybírala a Kopeckého (2014) V rizikové komunikaci často dochází k jevu známému jako disinhibiční efekt, což znamená, že lidé se zbavují svých zábran a obav, překonávají svou nesmělost, plachost a ostych. V extrémních případech může toto chování vést k ignorování společenských zakázaných témat a překračování pravidel. (Kopecký, 2014).

Níže si uvedeme vybrané projevy rizikového chování v on-line prostředí. Tato rizika byla vybrána na základě výzkumu, který provedla nadace O2 (2023). Ve výzkumu bylo zjištěno, že více než 11 % dětí mladších 14 let, tráví na mobilním telefonu více než 6 hodin. Ve výzkumu uvedli, že 4 z 10 dětí jsou na internetu v kontaktu s neznámými lidmi. Také se zaměřili na projevy kyberšikany, která je stále velmi rozšířená, tudíž jsme ji zařadili do vybraných projevů (blog.o2.cz).

1.3.1 Kyberšikana

Jako první si zde rozvedeme Kyberšikana. Pod pojmem kyberšikana rozumíme šikana, která se odehrává prostřednictvím digitálních technologií. Mezi tyto technologie patří mobilní telefon, tablet, notebook nebo počítač, Můžeme zde i přiřadit herní konzole, které jsou k internetu připojené, dávají nám také možnost komunikovat s lidmi. Kyberšikana většinou probíhá na sociálních sítích, ve hrách nebo jiných chatovacích platformách či webových stránkách. Mezi tento typ šikany zahrnujeme šíření dezinformací, sdílení osobních informací, šíření hrozeb, nevyžádané negativní zprávy nebo vyhrožování o zneužití osobních informací. Tyto situace většinou mají vážný negativní dopad na psychické a fyzické zdraví oběti. Mezi charakteristiku kyberšikany patří anonymita, útočníci se většinou skrývají pod jinou nebo i žádnou identitou, nepřetržitost, šikana může probíhat celý den i noc, a v neposlední řadě trvalost, to znamená, že citlivé informace oběti zůstávají dlouho v kyberprostoru a mohou být těžko odstranitelné, bohužel zůstávají i velmi dlouho přístupné (E-Bezpeci.cz, 2019).

Oběť si odnáší z celé situace řadu negativních zkušeností, emocionálních a psychologických problémů, mezi které mohou patřit onemocnění jako úzkostné a depresivní stavy nebo sociální izolace, na které se váže problém s uvažováním nebo udržování sociálních vztahů (Černá a kol., 2013).

Uvedeme si zde rizikové situace, které prožili **děti z dětských domovů**, jelikož je toto téma pro naši bakalářskou práci klíčové. Kopecký a Szotkowski informace k této problematice získali z dat od vychovatelů dětských domovů, kteří byli o situacích informováni od dětí. Je možné, jak autoři ve své práci zmiňují, že procento může být vyšší, protože se děti nikomu nesvěřili. *Téměř polovina dětí (48,19 %) z dětského domova zažila situaci, kdy jim někdo slovně ublížil a využil k tomu internet či mobilní telefon. Stejně tak téměř třetina dětí potvrdila, že někdo pomocí IT nástrojů šířil jejich ponižující či zesměšňující fotografie. 22 % dětí také zažilo v online prostředí vyhrožování či zastrasování, 21,69 % zažilo situaci, kdy se bez jejich svolení někdo dostal do online účtů. Vydírání pak zažilo 7,83 % dětí* (Kopecký, Szotkowski, 2019).

Dle autorky Jandové na webu linkabezpeci.cz (2017) si zde uvedeme známky, které mohou naznačovat, že dítě může být obětí kyberšikany:

- Najednou přestává využívat zařízení pro online komunikaci.
- Při používání internetu je viditelně nervózní nebo úzkostný.
- Zdá se být rozrušené nebo frustrované po použití počítače.
- Stává se více uzavřeným a méně komunikativním.
- Projevuje apatii, někdy i agresivní chování.
- Ztrácí zájem o studium nebo koníčky.
- Má problémy se soustředěním.
- Má potíže se spánkem nebo trpí nočními můrami.

1.3.2 Sexuální rizikové projevy v on-line prostředí

Dalším projevem rizikového chování v on-line prostředí je sexuální rizikové chování, na které se v této podkapitole zaměříme.

Dle webové stránky E-Bezpeci.cz mezi projevy rizikového chování řadíme **sexting**, což je praxe dobrovolného sdílení vlastních intimních materiálů, jako jsou fotografie nebo videa. **Sexting se v posledním desetiletí stal rozšířený mezi velkým počtem uživatelů internetu, včetně dětí a dospělých.** Tento fenomén je důsledkem rostoucí dostupnosti

a používání digitálních technologií a sociálních médií, které uživatelům umožňují snadno vytvářet, sdílet a přijímat obsah. **Sexting** může mít různé motivace, včetně snahy o posílení romantického vztahu, vyjádření sexuality, nebo jako součást hry na vzájemné lákání a flirtování. Pro některé jedince může být sexting způsobem sebevyjádření nebo prostředkem pro zvýšení sebevědomí (Kopecký, Kožíšek, 2015).

Nicméně, i když může být sexting vnímán jako soukromá a intimní činnost, nese s sebou řadu rizik. Jedním z hlavních rizik sextingu je možnost nechtěného šíření materiálů. Intimní fotografie nebo videa mohou být snadno sdílena s jinými bez souhlasu původního odesílatele, což může vést k jejich nekontrolovanému šíření na internetu. Tato situace může mít za následek psychické trauma, úzkost a v některých případech i sociální izolaci pro osoby, jejichž materiály byly sdíleny (Kopecký, Kožíšek, 2015).

„Sexting je považován za rizikovou aktivitu, zejména proto, že oběť poskytuje potenciálním útočníkům citlivý materiál, který může být zneužit k různým formám kybernetických útoků, včetně kyberšikany, cílené manipulace nebo dokonce vydírání“ (Kopecký a kol., 2015, s. 44).

Dále si zde uvedeme data o sextingu, které ve své výzkumné práci zjistili autoři Kopecký a Szotkowski, Ve výzkumu položili klientům otázku, zda v online prostředí někomu zaslali svoji erotickou fotografii či video, **7,11 % uvedlo, že sexting provozují a čas od času svou vlastní intimní fotografii někomu zašlou, 12,18 % uvedlo, že to udělali jednou. 70,56 % uvedlo, že nikdy nikomu nic podobného nezaslali** (Kopecký, Szotkowski, 2019).

Dále v této kapitole zmíníme pojem **kybergrooming**, který se našich dětí velmi týká. Dle stránek E-Bezpečí.cz pod tímto pojem chápeme chování, kdy dospělí na internetu manipulují s dětmi, aby si od nich vydobyli důvěru s cílem setkat se s nimi osobně, což může vést k sexuálnímu zneužití nebo jiným formám násilí. Pachatelé používají různé triky, jako například předstírání, že jsou někdo jiný, nabízení darů nebo vytváření tajných vztahů. Tento druh chování je nezákonný a zahrnuje trestné činy jako vydírání či sexuální nátlak (E-Bezpečí.cz, 2019).

1.3.3 Závislost na internetu

Dalším a posledním projevem rizikového chování, který v této části bakalářské práce uvedu, je závislost na internetu. Tato závislost se projevuje jako nekontrolované a nadměrné využívání internetu, která má velmi negativní dopady na jedince. Závislostní projevy na internetu zaznamenáváme pod pojmem **netolismus**. To je psychická závislost na aktivitách prováděných na internetu nebo s využitím digitálních technologií, jako jsou počítačové hry, sociální média, online chatovací platformy, sledování virálních videí, televizní pořady či online nakupování. Na rozdíl od fyzické závislosti, která může vzniknout při užívání látek jako alkohol, se netolismus týká závislosti na určitých procesech a chování v digitálním prostředí. Mezi negativní dopady řadíme zanedbávání pracovních a osobních povinností, to má dopad na celkové fungování v životě, jelikož při až extrémních případech může jedinec přijít o práci či rodinu. Tento člověk je tedy velmi izolovaný od reálného života a nachází se pouze v tom virtuálním. Na jedinci se tato závislost podepíše i fyzicky, což zahrnuje bolest hlavy, zhoršení zraku, bolest zad a celková svalová ochablost. Mezi psychické příznaky můžeme zařadit deprese a úzkosti (E-Bezpečí, 2019).

2 Dětské domovy, specifika dětí v dětských domovech, pracovníci v dětských domovech a trávení volného času v nich

V této části bakalářské práce se zabýváme problematikou dětských domovů, dětmi z dětských domovů, jejich specifiky, organizační jednotkou dětských domovů a také tím, jak děti tráví svůj volný čas v takovém zařízení, jako je dětský domov. Dětský domov je zařízení, které poskytuje péči dětem, které z různých důvodů nemohou žít společně se svojí rodinou. Dětské domovy poskytují dětem základní potřeby, jako jsou oblečení, jídlo, vzdělávání a podporují jejich emocionální a sociální vývoj. „*Dětský domov plní funkci výchovně-vzdělávací, sociální, zdravotní i preventivní*“ (Bendl a kol., 2015, s. 143).

Některé dětské domovy poskytují speciální podporu, například pro děti s handicapem nebo psychickou újmou. V ideálním případě tyto domovy usilují o to, aby dětem našly rodiče, kteří si je adoptují, vezmou do pěstounské péče nebo je vrátí jejich biologickým rodičům (pokud je to možné v nejlepším zájmu dítěte). Dle dostupných informací, které uvedla webová stránka nfvk.cz (webové stránky nadačního fondu Veroniky Kašákové), se v České republice nachází přes 140 dětských domovů, kde žije přes 6300 dětí. „*Do dětských domovů se umísťují děti obojího pohlaví ve věku od tří do osmnácti let, popřípadě do ukončení přípravy na povolání. Patří sem děti a mládež, kterou je třeba okamžitě umístit do náhradní výchovy nahrazující výchovu rodičů po dobu, než rozhodne soud*“ (Pugnerová, 2016, s. 88).

2.1 Specifika dětí v dětských domovech

Tato podkapitola je velmi důležitá, jelikož nám pomůže porozumět osobnosti dětí, které se v dětském domově nacházejí, dopomůže nám i porozumět, z jakého důvodu se u dětí projevují specifické rozdíly s, kterými se u dětí z úplných rodin nemusíme setkat.

Mezi specifika řadíme například **rozdíly ve vzdělávání**, a to díky nestabilnímu nebo nedostatečnému dohledu, který jim již dříve věnovali jejich biologičtí rodiče. Děti mohou potřebovat i různé speciální vzdělávací potřeby, které jsou nezbytné pro naplnění jejich vědomostního růstu. Velmi odlišné jsou i **psychické podmínky**, díky traumatům, kterými si děti prošly. Ty jsou způsobeny ztrátou rodiny nebo již zmíněným zanedbáváním, zneužíváním či týráním. Děti s psychickou újmou mají **nízké sebevědomí**, hůře se jim navazují vztahy

a mají velké problémy s důvěrou, čím jsme zmínili další odlišnost, a to těžké navázání či udržení vztahů, kamarádkých, později dokonce i milostných. Děti mají i velmi mnoho **zdravotních znevýhodnění**, například v důsledku týrání. U těchto dětí se projevují i duševní problémy jako depresivní a úzkostné stavy, které mohou doprovázet i sebepoškozování (Langmeier, Matějček, 2011).

*Neschopnost citové odezvy, izolace a pocit odmítnutí jsou typické reakce, které mohou vzniknout u dětí v důsledku oddělení od jejich primárních opatrovníků a pobytu v ústavním prostředí. Tyto děti **mohou pociťovat ztrátu bezpečí a důvěry, což může vést k emocionální nejistotě a následně k projevům agresivity** jako obranné reakci na své vnímané ohrožení. U dětí mladších než 3 roky může být poškození emocionálního vývoje mírnější, pokud mají možnost navázat blízký vztah s náhradní opatrovníckou osobou, která jim poskytuje citovou podporu a stabilitu. Tato interakce může přispět k obnovení jejich pocitu bezpečí a důvěry, což může zmírnit negativní dopady separace a ústavního pobytu (Langmeier, Matějček, 2011, s. 86).*

Děti potřebují často speciální lékařskou pomoc ve formě terapeutů, psychiatrů nebo psychologů. Děti v dětských domovech mají obvykle i svého mentora, který je připravuje na budoucí dospělý život. V dětských domovech probíhají také další formy podpory, která je nezbytná pro pomoc překonávat potíže dětí a úspěšně je začlenit do běžného života. Na pracovníky těchto zařízení se zaměříme hlouběji v následující kapitole.

2.2 Pracovníci v dětských domovech

V této části práce se budu zabývat těmi, kteří se podílí na chodu dětských domovů. V dětském domově pracují odborníci, kteří mají za úkol poskytovat důslednou péči, podporu a vzdělání dětem, které jsou v těchto zařízení umístěni. Následně si tuto pracovní jednotku rozvedeme blíže.

V první řadě zde nalezneme vychovatele, kteří jsou klíčovými pracovníky těchto institucí. Jsou s dětmi každý den, poskytují jim emocionální podporu a vedou je při organizaci a uspořádání jejich volného času (Bendl a kol. 2015).

„Mimo vyučování v dětských domovech je klíčové zajistit dětem dostatek času pro odpočinek, pohyb a rozvoj zájmů. To zahrnuje pravidelné i spontánní aktivity, individuální i skupinové činnosti, které podporují jejich celkový rozvoj a zábavu“ (Bendl a kol., 2015, s. 143).

Klíčovými jsou i sociální pracovníci, ti mají na starosti sociální a emocionální potřeby, zabývají se a pracují na plánech pro budoucnost dětí nejen v případě jejich návratu do svých nebo nových domovů. Velmi důležití jsou psychologové, kteří především dětem s psychickými potížemi poskytují terapie a podpůrná sezení. Dále se v domovech nacházejí pedagogičtí pracovníci, kteří pomáhají dětem se vzděláváním. Pedagogičtí pracovníci se starají o vzdělávání přímo v zařízení nebo mimo něj. Starají se i o to, aby ti, co potřebují speciální pomůcky, je dostali a bylo jim vzdělávání umožněno. Zmíním zde i zdravotní pracovníky, kteří poskytují základní zdravotní péči a pracují na prevenci zdravotních problémů a případě nutnosti spolupracují s externími lékaři a jiným zdravotním personálem. Uvedu také vedoucí pracovníky, kteří zodpovídají za vedení zařízení, což obsahuje administrativu, finanční hospodaření a řízení zaměstnanců. A na závěr zde uvedu, již zmíněné mentory, kteří jsou velmi důležití pro děti v dětských domovech. Jejich úkolem je děti připravit na svět mimo instituci. Jak zmiňuje Bendl a kolektiv (2015) *„Důležitým, ale obtížným úkolem dětských domovů je připravit děti na budoucí samostatný život, naučit je zvládat péči o domácnost, úřední jednání, hospodaření s penězi apod“ (Bendl a kol., 2015, s. 144).*

V některých zařízeních nežijí děti pohromadě, ale jsou rozděleni do takzvaných rodin. V těchto rodinkách žijí děti různého pohlaví a věku zhruba v počtu šesti. Přiřazený je k nim vychovatel, který jim nahradí roli rodiče, má na starosti se vypořádat s každodenními problémy života (Bendl a kol., 2015).

Je dobré zmínit sponzory dětských domovů, mezi které se může přiřadit každý z nás, a to jen například darováním oblečení, které již nepotřebujeme, hračkami, s kterými si nehrajeme, nebo například jinými technologiemi, které nám doma leží a my je nevyužijeme.

2.3 Volný čas a jeho důležitost pro děti v dětském domově

V této podkapitole si vysvětlíme, proč je volný čas dětí v dětském domově velmi důležitý a klíčový pro děti, které v domově žijí. Volný čas u dětí je to období, kdy nemají školní ani domácí povinnosti a mohou si užívat aktivity, které je baví a naplňují. Je to čas, kdy si mohou odpočinout, ale také se věnovat svým zálibám, sportovat nebo se učit novým věcem mimo školní program. Během volného času mají děti příležitost rozvíjet své sociální dovednosti, když tráví čas s kamarády nebo se zapojují do skupinových aktivit. Hry a sporty jim pomáhají zlepšovat fyzickou kondici a učí je týmové práci (Pospíšil, 2023).

V dětských domovech hraje organizace volného času významnou roli a zodpovídají za ni pedagogové volného času, často označovaní jako vychovatelé. Ti se starají o plánování a provádění rozličných aktivit, které jsou **klíčové pro komplexní rozvoj osobnosti dětí**. Volný čas v těchto zařízeních nabízí dětem nejen zasloužený odpočinek a příležitost k odreagování, ale také podporuje jejich **psychickou pohodu**. Vychovatelé se zaměřují na vytváření bohatého a různorodého programu aktivit, díky kterým mohou děti rozvíjet své schopnosti v mnoha oblastech – od fyzické kondice přes emocionální vyrovnanost a sociální dovednosti až po intelektuální růst. Cílem je podpořit děti v celostním rozvoji, pomoci jim objevit a rozvíjet jejich talenty a zájmy a poskytnout jim nástroje a prostředí pro zdravý vývoj v bezpečném a podnětném prostředí (Bendl a kol. 2015).

Hamřík (2022) uvedl, že mezi aktivity a možnosti, jak trávit volný čas patří:

- 1. Sportovní a pohybové aktivity, ty pomáhají rozvíjet fyzickou a emocionální stránku dětí.*
- 2. Velmi důležité je mít i prostor pro tvoření, které podporuje kreativitu a sebevyjádření dětí. Pomáhá jim se odreagovat nebo uvolnit negativní emoce. Děti by měly mít přístup k materiálům, jako jsou papíry, pastelky, lepidla apod. Domovy se snaží aby, i jejich děti měly možnost navštěvovat různé kroužky, kde přijdou do kontaktu s jinými dětmi, pomáhá jim to při socializaci a celkovém přehledu.*
- 3. Pro děti jsou velmi dobré i rozvojové programy a kurzy, například počítačové nebo jazykové. Tohle zahrnuje i skauting a zájmové kroužky.*
- 4. V neposlední řadě jsou velmi důležité exkurze a výlety, návštěvy hradů a zámků, muzeí, parků a zoologických zahrad.*

5. *Hraní stolních her, čtení knih a podobné aktivity, které podporují logické myšlení, sociální interakce a vzdělání* (Hamřík, 2022).

Volný čas je velmi důležitý pro každého z nás, a to v jakémkoli věku. Děti, které si prošly určitou situací či traumatem potřebují odreagování a zlepšení jejich duševního stavu, proto je velmi klíčové, aby jejich volný čas byl plnohodnotný a bohatý na rozmanitost (Bendl a kol. 2015).

Díky informacím z výzkumu Kopeckého a Szotkowského, si zde uvedeme, kolik procent vychovatelů má kontrolu nad tím, jak tráví děti svůj čas v on-line prostředí. **22,29 % vychovatelů uvedlo, že internetový obsah dětem neomezují. Naopak 46,99 % uvedlo, že obsah omezují všem dětem dětském domově** (Kopecký, Szotkowski, 2019).

3 Prevence rizikového chování pro děti v dětském domově

V poslední kapitole se zabýváme prevencí rizikového chování. Jde o kroky, které jsou velmi důležité pro to, abychom předešly možným rizikům nebo zastavily již rozšířený nebo probíhající rizikový projev.

Prevence rizikového chování tedy znamená, že se zaměříme na snížení pravděpodobnosti, že jedinec bude zapojen do nežádoucích rizikových aktivit. Prevence zahrnuje opatření programů, workshopů nebo i demonstračních přednášek, jejichž cílem je vzdělávat, informovat a podporovat jedince, aby se vyhnuli rizikovým situacím nebo se s nimi dokázali lépe vyrovnat. Prevence rizikového chování se dělí na primární, sekundární a terciální. O těchto metodách si povíme v následující podkapitole (Průcha a kol., 2013).

3.1 Metody prevence proti výskytu rizikového chování

V této části bakalářské práce uvádíme metody prevence proti projevům rizikového chování jak v on-line prostředí, tak v reálném světě. Průcha, a kolektiv (2013) vysvětlují, že prevenci můžeme rozdělit na tři základní typy: primární, sekundární a terciární. Jednoduše řečeno, tento systém nám pomáhá lépe a efektivněji zasahovat proti různým problémům nebo nežádoucím chováním v závislosti na tom, jak daleko jsou ve svém vývoji. Mezi metody primární prevence řadíme programy ve školách, médiích, či programy dostupné pro veřejnost, které informují a přednášejí o problematice. **O organizacích, které se zaměřují na prevenci rizikového chování si povíme níže.** Dále do primární prevence řadíme programy pro rozvoj dovedností, a i rozvoj kritického myšlení. V neposlední řadě sem zařadíme podporu zdravého životního stylu, která by měla přicházet ze strany rodiny, v případě dětských domovů ze strany vychovatelů, a následně ze školských zařízení. Dále si zmíníme sekundární prevenci, ta se zaměřuje na skupiny, které již vykazují nějaké projevy rizikového chování nebo jsou vystaveny vyššímu riziku. Cílem je zabránit dalšímu rozvoji nebo zhoršení problému. V terciální prevenci již pracujeme s jedinci, kteří si rizikovým chováním prochází nebo prošli. Metody, které jim poskytujeme, jsou například rehabilitace, psychologická sezení či další nutná podpora například lékařská pomoc po fyziologickém zranění. Když tedy hovoříme o terciální prevenci, spíše pomáháme jedincům se postavit zpátky do kondice (Průcha a kol. 2013).

Důležitost prevence chování uvedl Miovský (2015) takto, veškeré aktivity nebo programy zaměřené na výchovu, vzdělávání, zdravotnictví, sociální služby, a další důležité oblasti, které cílí na prevenci rizikového chování, brání jeho dalšímu šíření, snižují už vzniklé projevy nebo pomáhají vyrovnat se s jejich dopady, patří do této kategorie. Cílem těchto intervencí je nejen poskytnout lidem informace potřebné k vyhnutí se rizikovému chování, ale také podpořit ty, kteří již s ním mají zkušenosti, snaží se je vést k pozitivním změnám a ke zdravějšímu životnímu stylu (Miovský a kol., 2015, s. 28).

Ve výzkumu se autoři Kopecký a Szotkowski zabývali i preventivními opatřeními a jak jsou v domovech zajištěna a prováděna. Nejvíce zastoupený je zde rozhovor o problematice, ze strany vychovatelů na dítě. Provádějí zde i metodu inverzního rozhovoru, což znamená, že „dítě poučuje“ vychovatele a ten na něj obratem reaguje. Velmi populární v dětských domově jsou filmy, a přednášky informující o problematice v on-line prostoru. (Kopecký, Szotkowski, 2019).

O organizacích, které pořádají či nabízejí preventivní programy, si povíme níže.

3.2 Vzdělání o on-line rizicích a organizace, které poskytují programy prevence nejen pro dětské domovi

Vzdělávání v oblasti on-line rizik je velmi klíčové pro dnešní dobu, proto si ho v této bakalářské práci uvedeme.

Jak zmiňují na stránce E-Bezpečí.cz na internetu se pohybujeme stále více a více, jak děti, mládež, dospělí, tak i senioři. Proto je velmi důležité, se v těchto problémech a rizicích, které internet přináší, vzdělávat. (E-Bezpečí.cz)

V první řadě zde zmíníme **projekt E-Bezpečí**, který se **zaměřuje právě na on-line rizika**. *Projekt E-Bezpečí, založený na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci v roce 2007, se stal respektovanou institucí specializovanou na vzdělávání, výzkum a intervenci v oblasti rizikového chování na internetu. Lektorský tým disponuje zkušenými experty s dlouholetou praxí. Projekt je certifikován v oblasti všeobecné primární prevence podle standardů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a naše akce pro dospělé jsou akreditovány v systému Dlouhodobého vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). Nabízí širokou škálu odborných článků, kvalitně a přehledně propracovaných videí. Tento projekt*

nabízí i „vzdělávací akce“, které jsou zaměřené nejen pro děti, ale nalezneme zde i vzdělávání pedagogům, a rodičům, kteří mají povinnost zajistit bezpečí svých dětí. Tento projekt nabízí i online video kurzy (E-Bezpečí.cz).

Z databáze, certifikovaných poskytovatelů programů primární prevence rizikového chování organizací, kterou nabízí Národní ústav pro vzdělávání (achriv-nuv.npi.cz), si zde zmíníme organizaci Hope4kids. Organizace se zaměřuje na podporu dětí a mládeže prostřednictvím různých preventivních a vzdělávacích programů. Mezi programy, které nabízejí, patří:

- **Etické dílny®**: Série workshopů, které jsou zaměřené na rozvoj morálního úsudku, etického chování a posilování hodnot u dětí a mladých lidí.
- **Vzdělávací programy ze série Duchovní dědictví**: Programy, které se snaží přiblížit dětem a mládeži duchovní a kulturní bohatství, podporují rozvoj osobní identity a pocitu sounáležitosti s kulturním dědictvím.
- **Poradenská aplikace Zeptej.Se**: Inovativní digitální nástroj, který umožňuje mladým lidem anonymně se ptát na otázky, které je trápí, a získat odborné poradenství.
- **Semináře pro rodiče a pedagogy Kyberdítě®**: Vzdělávací semináře, které jsou navrženy tak, aby pomohly rodičům a učitelům lépe porozumět digitálnímu světu dětí, naučily je, jak efektivně chránit děti před online hrozbami a podporovaly bezpečné a zodpovědné využívání digitálních technologií (hope4kids.cz).

Uvedeme si zde i Polici ČR, která nabízí své programy prevence. Policie České republiky se aktivně podílí na prevenci rizikového chování a nabízí širokou škálu programů a akcí pro školy, zařízení pracující s mládeží a širokou veřejnost. V letech 2022 a 2023 byly mezi klíčové projekty zařazeny například téma "**Rizika sextingu**", které osvětluje nebezpečí spojená s posíláním sexuálního obsahu prostřednictvím digitálních technologií. Kromě toho policie pořádala "**Den bezpečnějšího internetu**" a "Dny proti rasismu", které cílí na šíření osvěty o online bezpečnosti a boji proti diskriminaci. V roce 2024 pokračuje tato snaha s projekty, jako je "Zkratky", který se zaměřuje na prevenci užívání drog mezi mládeží. Dále si zde uvedeme akci "Den bezpečnějšího internetu", který se v Olomouckém kraji a po celé České republice slavil 6. února 2024. Tento den, již po jednadvacáté, upozorňuje na význam bezpečného užívání internetu a důležitost digitální gramotnosti. Koordinátorem akce v České republice je národní Safer Internet Centrum Česká republika pod správou sdružení CZ.NIC. Den bezpečnějšího internetu se každoročně slaví ve více než 190 zemích po celém světě,

přičemž v loňském roce se do akcí zapojilo přes 400 organizací, škol a jednotlivců z České republiky, což ukazuje na rostoucí zájem o online bezpečnost a ochranu v digitálním prostoru (Policie.cz).

V kapitole si zmíníme i **Dětské krizové centrum**, které nabízí bezplatnou linku bezpečí, která pomáhá nonstop, jak dětem, tak jejich rodinám. **Nabízí i samostatnou linku pro problematiku rizik v kyberprostoru.** Na jejich webových stránkách ditekrize.cz můžeme využít i chat, ve kterém vám ihned odpoví a poradí. Mezi jejich preventivní činností patří vyrábění různých preventivních materiálů, které jsou velmi přehledně a kvalitně zpracované (ditekrize.cz).

Velmi dobré je v této kapitole zmínit i **dokumentární film „V síti“**, který se zabýval problematikou on-line zneužívání nezletilých dětí. Na jejich webových stránkách vsitifilm.cz poskytují zhlednutí filmu, informace pro děti, rodiče, pedagogy, a dokonce i predátory. Odkazují i na kontakt s odborníky tohoto rizikového chování (vsitifilm.cz).

3.3 Dovednosti pro on-line bezpečnost

V této podkapitole si shrneme důležité dovednosti pro on-line bezpečnost každého z nás. Tyto dovednosti jsou nezbytné, protože nás chrání před širokou škálou hrozeb, s nimiž se můžeme setkat na internetu. Pomáhají nám chránit naše soukromé údaje před napadením kyberzločinci, kteří by naše citlivé údaje mohli zneužít. Dovednosti v online bezpečnosti nás učí chránit hesla, zařízení a chovat se bezpečně na sociálních sítích, aby nás nikdo nešikanoval nebo nezneužil naše informace. V dnešní době, kdy jsme často na internetu, jsou tyto znalosti důležité pro naši ochranu, a aby nám internet přinášel jen dobré zkušenosti (Kopecký, 2022).

Mezi zásadní dovednosti, které uvedl Kopecký (2022, s. 57–62) patří:

1. Naučte se, jak nastavit svůj profil na sociálních sítích jako soukromý nebo veřejný, abyste věděli, kdo může vidět vaše informace a obsah.
2. Používejte silná hesla, která kombinují písmena, čísla a speciální znaky, pro lepší ochranu vašeho účtu.
3. Aktivujte dvoufázové ověření pro další bezpečnostní vrstvu při přihlašování, což znamená, že kromě hesla budete mít i další formu ověření.

4. Naučte se, jak označovat a blokovat nevhodný obsah a uživatele, kteří se chovají toxicky nebo vás obtěžují, aby vaše zkušenost na internetu byla bezpečnější a příjemnější.
5. Naučte se rozpoznat, které informace a zdroje jsou spolehlivé a které nejsou.
6. Zjišťujte si informace o IP adresách nebo doménách. To vám pomáhá pochopit, s kým na internetu komunikujeme nebo kdo vlastní určitou webovou stránku.
7. Používejte antivirový program pro ochranu počítače před viry a škodlivým softwarem. Je dobré vědět, jak spustit kontrolu a chránit svá zařízení.
8. Naučte se, kde hledat pomoc v krizových situacích. Děti by měly vědět, že se mohou obrátit na dospělé, učitele, nebo speciální služby, pokud narazí na problém v online prostředí.

V teoretické části jsme se zabývali problematikou rizikového chování, zaměřili jsme se na oblast rizikového chování v on-line prostředí, které je pro tuto práci klíčové. Hlavními tématy této bakalářské práce jsou dále klienti dětského domova, jejich specifika a volný čas. Také jsme se zaměřili na prevenci a intervenci, uvedli jsme si organizace, které se zabývají právě prevencí rizikového chování. Tuto tematiku si prakticky uvedeme v empirické části, kde si uvedeme současná data, která máme k dispozici a provedeme si vlastní výzkum, ke kterému provedeme i vyhodnocení.

II. EMPIRICKÁ ČÁST

Empirická část navazuje na teoretickou část, ve které jsme si uvedli základní vstupy pro naši práci. Empirickou část zahájíme popisem aktuálního stavu na vybrané výzkumy zabývající se problematikou projevů rizikového chování v on-line prostředí u dětí v dětském domově. Poté navážeme na naše výzkumné šetření, popíšeme si zde cíle, výběr vzorků, výzkumný nástroj a také metodu sběru dat. Následně si uvedeme výsledky našeho výzkumného šetření, s nimiž budeme pracovat i v poslední kapitole, v rámci diskuze.

4 Aktuální stav řešené problematiky

V první kapitole empirické části si uvedeme popis aktuálních výzkumných šetření, které se věnují problematice o projevech rizikového chování v on-line prostředí u klientů z dětských domovů. Představíme si výzkum projektu E-Bezpečí, který se zaměřil přímo na online svět v dětských domovech.

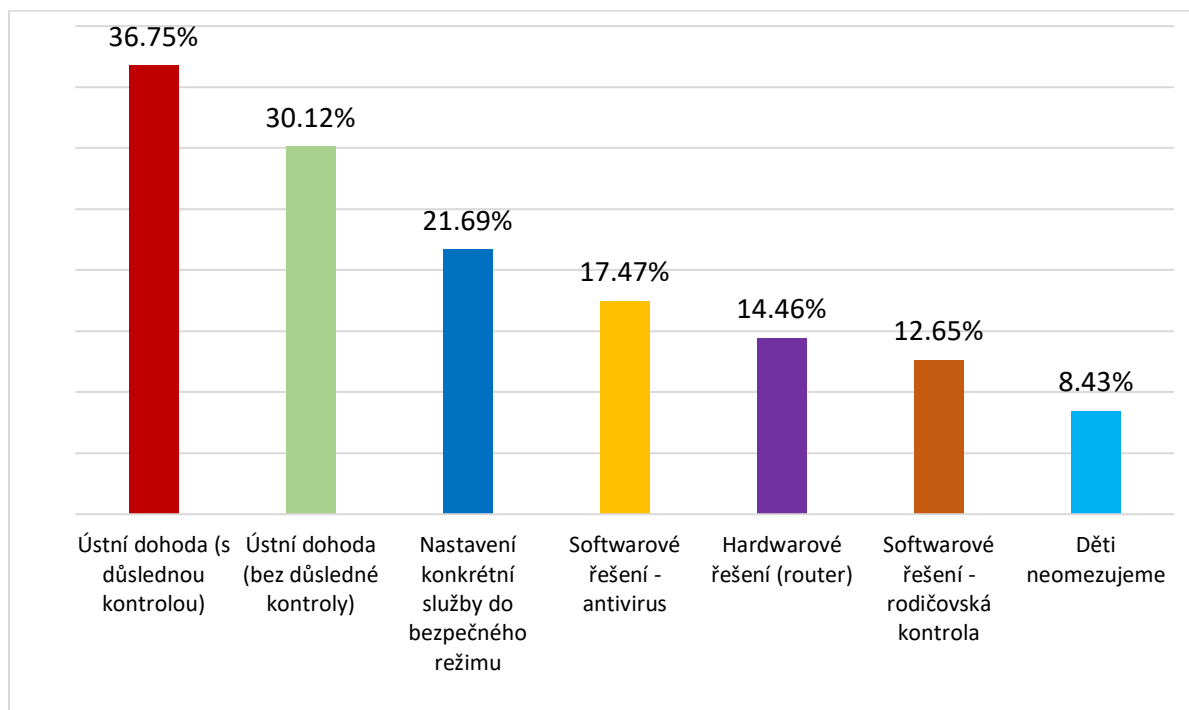
Dále si uvedeme některá data z bakalářské práce Kamily Cermanové, která se zaměřila na „*Závislostní chování na internetu u dětí umístěných v dětských domovech*“ při studiu na Univerzitě Karlově (Cermanová, 2019).

Jako třetí data si zde uvedeme výzkum z bakalářské práce Diany Hlouškové z roku 2021, která se zaměřila na téma „*Trávení volného času na internetu dětí z dětských domovů a dětí z běžných rodin*“ (Hloušková, 2021).

Nejprve si zde uvedeme výzkum, který vznikl díky projektu E-Bezpečí, Safer Internet Centrum společně s Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci a CZ.NIC, práce nese označení 2020-CZ-IA-0006. Realizace sběru dat tohoto výzkumu probíhal od května do října 2021, autoři Kopecký a Szotkowski výzkum rozdělili do dvou souborů. *Soubor 1 zkoumal pracovníky dětských domovů. Zapojilo se jich celkem 166 ze všech krajů České republiky. Věk zkoumaných respondentů dosahoval průměru 45,66 let (minimální věk 22, maximální věk 70). Zajímavé je také zmínit, že 74,7 % souboru tvořili muži a 25,3 % ženy. Soubor 2 tvořili klienti dětských domovů. Bylo jich celkem 197 v průměrném věku 14,65 (minimální věk 9 let a maximální 25 let). Důležité je také zmínit, že 54,31 % tvořili dívky a 45,69 % chlapci, z toho dosaženého věku mělo 79,69 % dívek a chlapců* (Kopecký, Szotkowski, 2019).

Internetové připojení lze přes Wi-Fi i kabel (48,73 % pouze Wi-Fi, 47,72 % mají možnost obojího a 3,55 % pouze použití kabelu). **V omezování času tráveného v online prostoru se podílí 78,92 % pracovníků a 7,23 % dětí mají online prostor za odměnu.** Naopak 13,25 % pracovníků uvedlo, že děti mají k internetu přístup 24 hodin denně. Omezování online obsahu je také velmi důležité zmínit, jelikož nás zajímá bezpečnost těchto dětí, **22,29 % vychovatelů uvedlo, že do pohybu svých klientů v online světě vůbec nezasahují. Proti tomu 46,99 % odpovědělo, že omezují obsah všem dětem v dětském**

domově. Podstatné je zmínit, jaké stránky jsou klientům dětských domovů omezovány, 51,81 % pracovníků uvedlo, že přístup k webovým stránkám, který mají většinou erotickou či pornografickou tematiku omezují. Děti z dětského domova obohatili tyto informace o způsob omezování internetového obsahu. Například 26,9 % mají pouze ústní dohodu nebo 18,78 % mají dohodu ústní s důslednou kontrolou (Kopecký, Szotkowski, 2019).

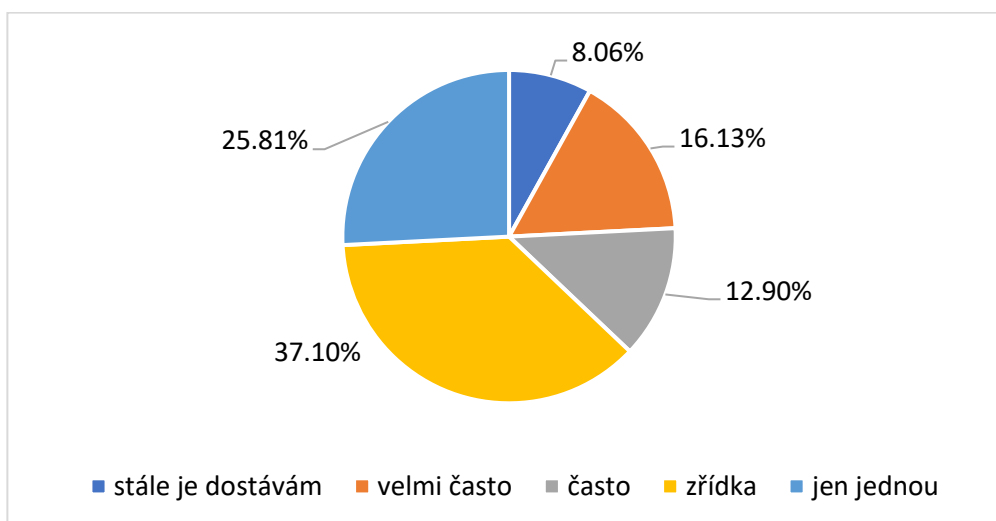
Graf č. 1: Způsoby omezování obsahu v dětských domovech

Zdroj informací: (Kopecký, Szotkowski, 2019, s. 10). graf: vlastní zpracování

Uvedeme si zde i že, 80,71 % dětí z dětských domovů vlastní svůj mobilní telefon, nejvíce ho používají k chatování na sociálních sítích, sledování videí na YouTube, hraní her anebo sledování oblíbených tvůrců na sociálních sítích (Kopecký, Szotkowski, 2019).

Uvedeme si zde data, která se týkají **rizikového chování v on-line prostředí** u klientů dětského domova, jelikož je toto téma klíčové pro naši bakalářskou práci. Dle výzkumu Kopeckého a Szotkovského necelá polovina dětí zažila slovní napadení v online prostoru. Téměř třetina dětí zažila šíření fotografií, která je dovedla zesměšnit či ponižit. 22 % dětí zažilo na internetu vyhrožování a zastrasování a celkem značné části dětí se někdo dostal do jejich online účtů. Mezi komunikaci s neznámými lidmi se zařadilo 35,53 % klientů. Velmi důležité je zde uvést data o **sextingu**. V dětském domově, ho dle tohoto výzkumu provozuje

7,11 %, tato jejich komunikace zahrnuje i zaslání intimních fotografií, **12,18 %** uvedlo, že svoji fotografii zaslali jednou (Kopecký, Szotkowski, 2019).

Graf č.2: Jak často dostávají klienti dětských domovů sextingové materiály?

Zdroj informací: (Kopecký, Szotkowski, 2019, s. 26). graf: vlastní zpracování.

Dále si představíme data posbíraná Kamilou Cermanovou, která svou práci zaměřila na **závislostní chování na internetu** u dětí dětského domova. Do tohoto výzkumného šetření bylo vybráno celkem 83 dětí z toho 41 dívek a 42 chlapců, ve věku 15 až 17 let. Proběhlo zde zjištění, že 26,88 % dívek tráví déle než 4 hodiny na internetu a chlapců 28,52 %. Autorka zde uvedla rozdíl mezi všedními dny a víkendem, ten je totiž ještě vyšší, dívky 31,71 % a chlapci 47,62 %. Dle autorky výzkumu v roce 2019 děti v dětských domovech nejvíce využívaly mobilní telefony a to 57 % dětí (Cermanová, 2019).

Jako poslední si zde uvedeme výzkum z bakalářské práce Diany Hlouškové z roku 2021, která se zaměřila na téma „*Trávení volného času na internetu dětí z dětských domovů a dětí z běžných rodin*“. Do tohoto šetření se zapojilo 100 dětí, autorka zkoumala rozdíly mezi dětmi z běžných rodin a dětmi z dětských domovů. Z celku bylo 50 dětí z dětských domovů, tuto část tvořilo 28 dívek a 22 chlapců. Věk dětí se pohyboval mezi 11-15 lety. Na otázku, zda vlastní svůj mobilní telefon, celkem 94 % dětí z dětského domova odpovědělo kladně, 64 % z nich má internet v mobilu. Dále je zde, dle posbíraných dat uvedeno, že 8 % klientů dětského domova o víkendu tráví na internetu více než 6 hodin. Také je dobré zmínit, že **28 % dětí ve věku 13-15 let nezná všechny své přátele na sociálních sítí** (Hloušková, 2021).

V této kapitole jsme si zmínili výzkumy, které se zabývají problematikou online světa v dětských domovech. V následující kapitole si charakterizujeme vlastní výzkumné šetření.

5 Výzkumné šetření

V předchozí kapitole jsme si uvedli současný stav problematiky dětí v dětském domově a projevy rizikového chování v on-line světě. V této kapitole si charakterizujeme naše výzkumné šetření, formulujeme cíle výzkumu, uvedeme výzkumný vzorek a metodu sběru dat, kterou v této bakalářské práci využijeme.

5.1 Cíle a problémy výzkumného šetření

Jako nejdříve si v této podkapitole vymežíme výzkumné cíle, následně definujeme výzkumné otázky. Hlavním cílem našeho výzkumného šetření je uvést problematiku projevů rizikového chování v on-line prostředí u dětí v dětském domově, zjistit informovanost klientů dětského domova o této problematice a popsat výskyt těchto projevů.

Dále jsme se zabývali, jakými metodami jsou děti informováni a poučeni o tomto rizikovém chování na internetu a jeho následky.

Následně po formulování výzkumných cílů se přesuneme ke stanovení výzkumných problémů. Dle Gavory (2010, s. 56–57) rozlišujeme tři typy výzkumných problémů, jsou jimi deskriptivní či popisné dále relační, vztahové a kauzální neboli popisné. Jelikož cílem této bakalářské práce je popsat stav zkoumané problematiky, volíme deskriptivní výzkumné otázky.

Pro náš výzkum jsme naformulovali celkem dvanáct otázek neboli problémů, které popisují daný stav či situaci.

Deskriptivní otázky tohoto výzkumného šetření byly vyjádřené takto:

1. Jakou formou tráví děti v dětských domovech svůj volný čas?
2. Jakým způsobem nejčastěji tráví děti z dětských domovů svůj volný čas?
3. Jak velkou část volného času klienti dětského domova stráví v on-line světě?

4. Mají klienti dětských domovů omezený čas v on-line prostředí?
5. Jak velká část klientů využívá sociální sítě, či jiné platformy pro on-line komunikaci?
6. Kolik klientů domova někdy komunikovalo s neznámými lidmi na internetu?
7. V jaké míře byly po dětech na sociálních sítích vyžadovány osobní informace?
8. Jak velká část klientů poslala svoji intimní fotografii?
9. Jak velká část klientů obdržela nevyžádané intimní fotografie?
10. Kolik dětí se setkalo s projevy agrese na internetu?
11. V jaké formě se agrese objevovala?
12. S jakými metodami a formami prevence se děti z dětského domova setkaly?

Pro náš výzkum, je klíčový výběr vzorku respondentů, tudíž si v následující kapitole povíme a upřesníme výběr souboru respondentů pro naše výzkumné šetření.

5.2 Výběr vzorků do výzkumného šetření

Cílovou skupinou této bakalářské práce jsou klienti z dětského domova. Děti z dětského domova jsme si specifikovali v podkapitole 2.1 *Specifika dětí v dětském domově*. Základním souborem našeho šetření jsou děti z dětských domovů Olomouckého kraje. Dle rejstříku MŠMT, který je dostupných na jejich webových stránkách, jsme vybrali příslušné instituce vybraného kraje. Tento soubor nám také nabídl na všechny potřebné instituce kontakt (dbuv.msmt.cz).

S domovy jsme komunikovali telefonicky nebo prostřednictvím e-mailu, některé z nich s námi z důvodu velkého náporu dotazníků nemělo zájem spolupracovat. Domovům, které souhlasily, jsme zaslali náš dotazník prostřednictvím e-mailu. Vždy jsme spolupráci domlouvali s řediteli nebo s jednatelem dětských domovů. Následně po společné domluvě, jsme zaslali e-mailem naše dotazníkové šetření, které jednatele zprostředkovali dále dětem. S jednatelem domovů jsme se samozřejmě dohodli na tom, že pokud někdo z jejich klientů dotazník nebude chtít vyplnit, nemusí, dotazník byl zcela dobrovolný a anonymní. Pokud komunikace nebyla nějaká položka srozumitelná, byli jsme ochotni vše dovysvětlit.

V následující kapitole si popíšeme metodu sběru dat od respondentů, pro naše výzkumné šetření.

5.3 Metoda sběru dat

Jelikož jsme si stanovili za cíl získat rozsáhlý objem dat od klientů dětských domovů, rozhodli jsme se pro metodu kvantitativně orientovaného výzkumu. Tato metoda pracuje s číselnými údaji, které reprezentují množství určitých jevů. Během sběru dat je výzkumník nestranný a nesmí ovlivňovat zkoumané jevy (Gavora, 2010).

Jako prostředek sběru dat jsme zvolili dotazník. Jedná se o metodu, která spočívá v písemném položení otázek a získání písemných odpovědí od respondentů. Tato metoda je vhodná pro sběr informací od velkého počtu účastníků a zároveň je ekonomicky efektivní, neboť vyžaduje relativně krátký časový rámec pro její provedení. V oblasti pedagogického výzkumu je dotazník nejčastěji využívaným nástrojem pro sběr dat (Gavora, 2010, s. 121).

Data získaná prostřednictvím dotazníkového šetření budou klíčová pro řešení problémů definovaných v rámci našeho výzkumu, protože se jedná o jeden z cílů naší bakalářské práce.

Dotazník se skládá celkem z dvaceti položek. První dvě položky zjišťují demografický popis respondentů, táží se na věk a pohlaví klientů. Dále následuje osmnáct otázek, z toho u šesti otázek lze vybrat více možností, či připsat svoji odpověď. Při sestavování dotazníku jsme se inspirovali právě výzkumnou prací autorů Kopeckého a Szotkowského (2019), kterou jsme si uvedli v první kapitole Empirické části naší bakalářské práce. Položky do dotazníku byly rovněž vybrány, aby nám jejich odpovědi dodaly spojitost s teoretickou částí naší bakalářské práce.

Sběr dat byl proveden v březnu a dubnu roku 2024, prostřednictvím online dotazníku vytvořenému díky softwaru Google Forms. Před zahájením výzkumného šetření jsme se ujistili, že všichni účastníci rozumí obsahu dotazníku. Pokud se vyskytla nějaká nejasnost, byli jsme připraveni poskytnout potřebné dovysvětlení.

V této kapitole jsme se zaměřili na charakteristiku našeho výzkumu. Definovali jsme cíle a problémy, kterým se v rámci výzkumu věnujeme. Specifikovali jsme deskriptivní otázky a zdůvodnili výběr respondentů. Dále jsme se seznámili s metodou sběru dat pro tento výzkum. V následující kapitole se zaměříme na prezentaci získaných výsledků tohoto průzkumu.

6 Výsledky výzkumného šetření

V předchozí kapitole jsme si uvedli způsob a vlastnosti našeho výzkumného šetření. V této kapitole si předvedeme výsledky, které jsme během sběru dat získali.

Našeho výzkumu se účastnilo celkem 106 respondentů, tedy klientů dětských domovů Olomouckého kraje.

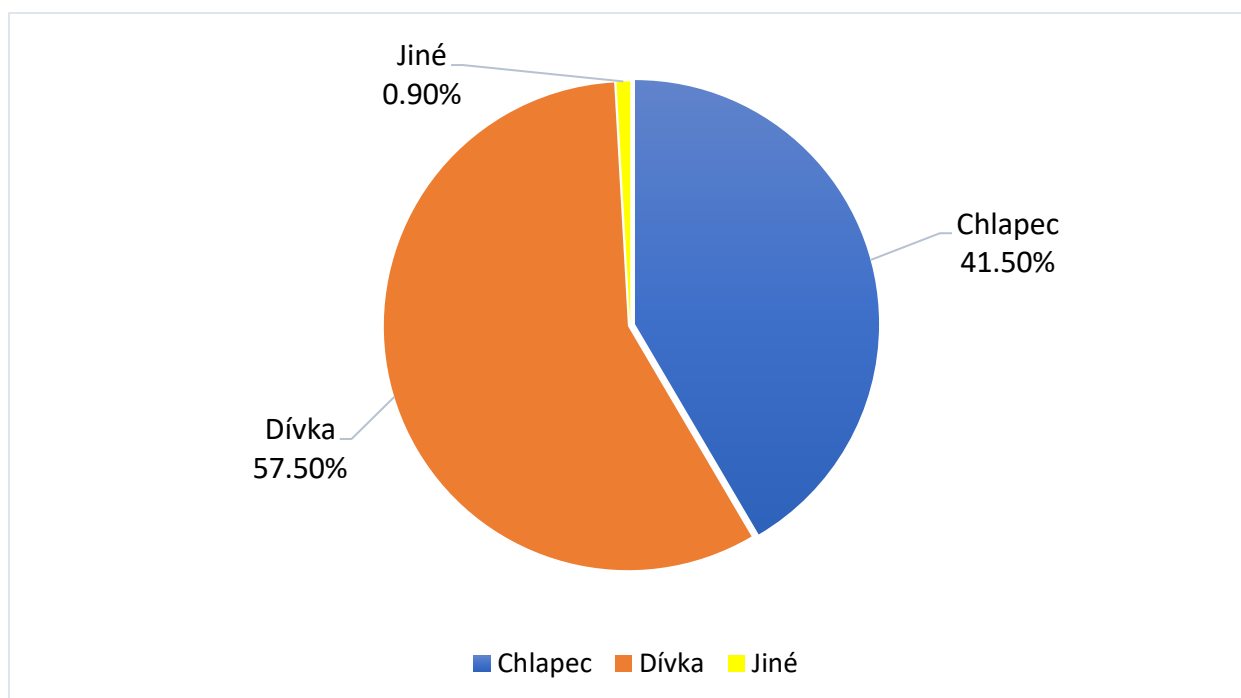
Výsledky našeho šetření si postupně uvedeme a zobrazíme pomocí grafů a tabulek. Pro přehlednost si uvedeme do tabulek absolutní četnosti naměřených dat do grafů relativní četnosti v %.

Položka č.1: Jakého jsi pohlaví?

V prvních dvou položkách jsme zjišťovali demografické údaje našich respondentů, tedy pohlaví a věk. Ze 106 respondentů, kteří se zúčastnili našeho výzkumného šetření, bylo 61 dívek (57,5 %), 44 chlapců (41,5 %) a 1 (0,9 %) z nich vybral možnost jiného pohlaví, protože jsme poskytli prostor nebinárním respondentům a dalším členům LGBTQ+ komunity.

Tabulka č. 1: Pohlaví vybraných klientů

Odpověď	Četnost
Dívka	61
Chlapec	44
Jiné	1

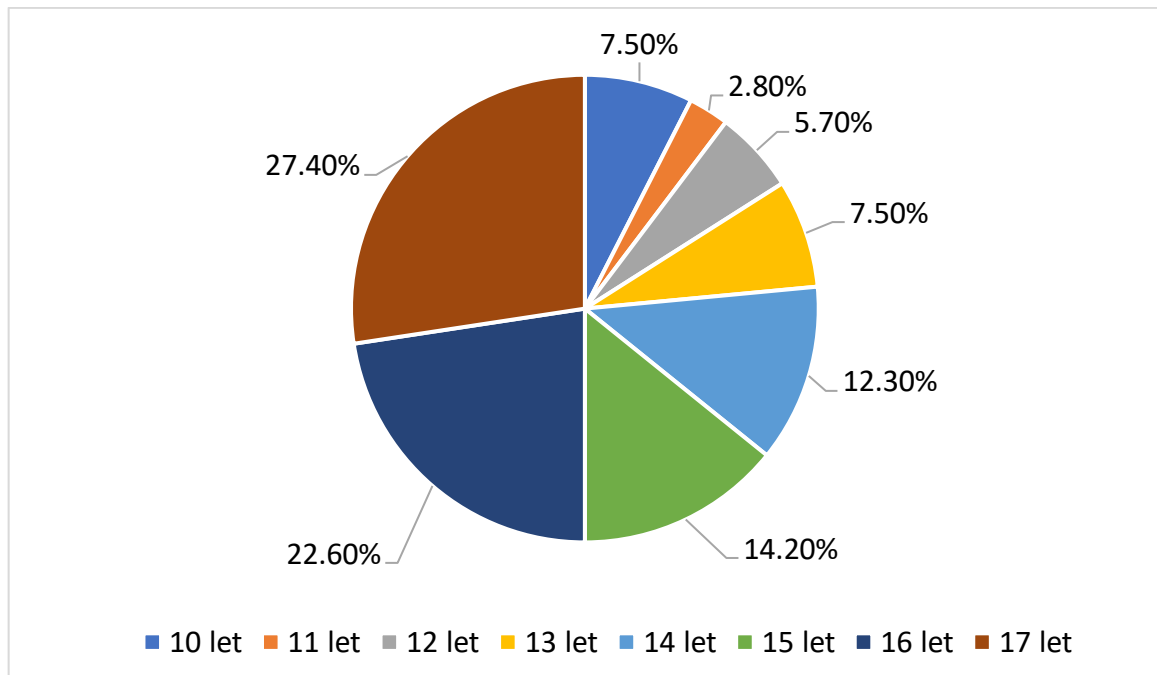
Graf č. 3: Pohlaví respondentů

Položka č. 2: Kolik je ti let?

V této položce jsme se také věnovali demografickému údaji a to věku. Našeho dotazníkového šetření se zúčastnili klienti dětských domovů v rozmezí od 10 do 17 let. Zobrazený graf níže nám ukazuje, že věk 10 let mělo 8 klientů (7,5 %), 11 let 3 klienti (2,8 %), 12 let 6 klientů (5,7 %), 13 let 8 klientů (7,5 %), 14 let 13 klientů (12,3 %), 15 let 15 klientů (14,2 %), 16 let 24 klientů (22,6 %) a 17 let 29 klientů (27,4 %).

Tabulka č. 2: Věk respondentů

Odpověď	Četnost
10 let	8
11 let	3
12 let	6
13 let	8
14 let	13
15 let	15
16 let	24
17 let	29

Graf č. 4: Věk respondentů

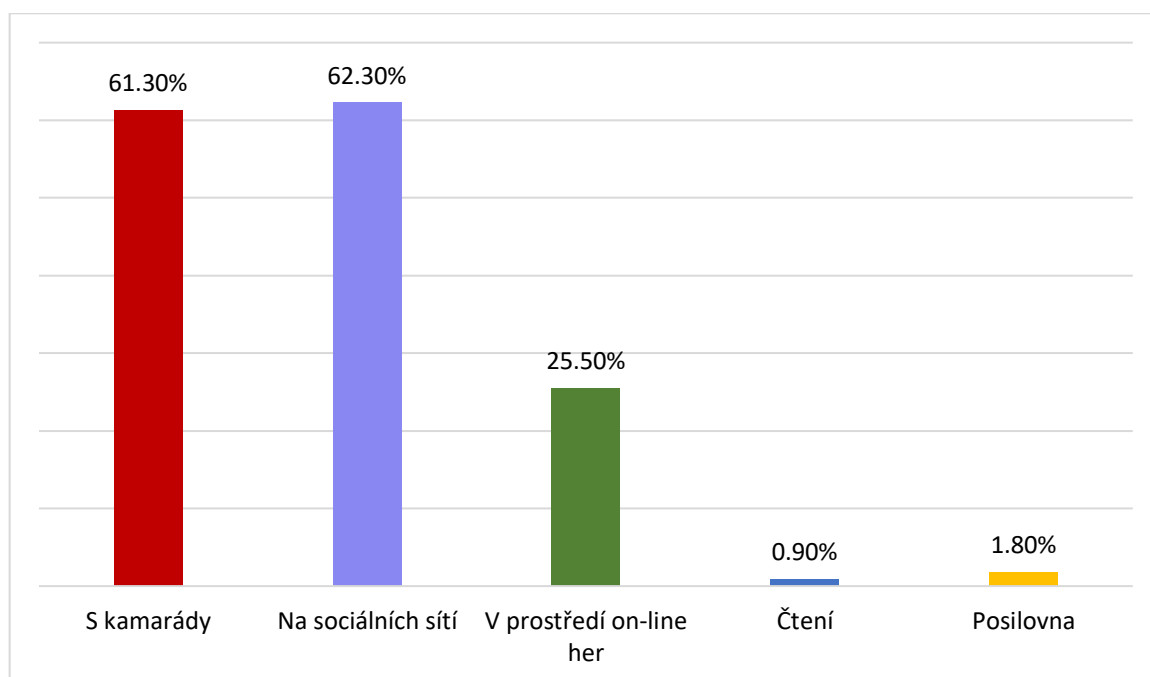
Položka č. 3: Jak nejčastěji trávíš svůj volný čas? (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).

V této položce jsme navázali na trávení volného času dětí z dětských domovů, mohli zde uvést více odpovědí, či připsat svoji. V možnostech měli: *S kamarády (jinak než v on-line prostředí, například venku, v restauraci, v obchodních domech..)*, tuto odpověď uvedlo 65 respondentů (61,3 %). Dále zde byla možnost uvést: *Na sociálních sítích (Instagram,*

Messenger, Tik Tok..), uvedlo tuto možnost 66 klientů (62,3 %). Také: *V prostředí on-line her (Pc, notebook, tablet, iPad, PlayStation, Xbox..)*, zde odpovědělo 27 respondentů (25,5 %). Další možnosti, které respondenti uvedli sami bylo: Čtu si 1 (0,9 %) nebo posilovna 2 (1,8 %).

Tabulka č. 3 Způsob trávení volného času

Odpověď	Četnost
S kamarády (...)	65
Na sociálních sítí (...)	66
V prostředí on-line her (...)	27
Čtení	1
Posilovna	2

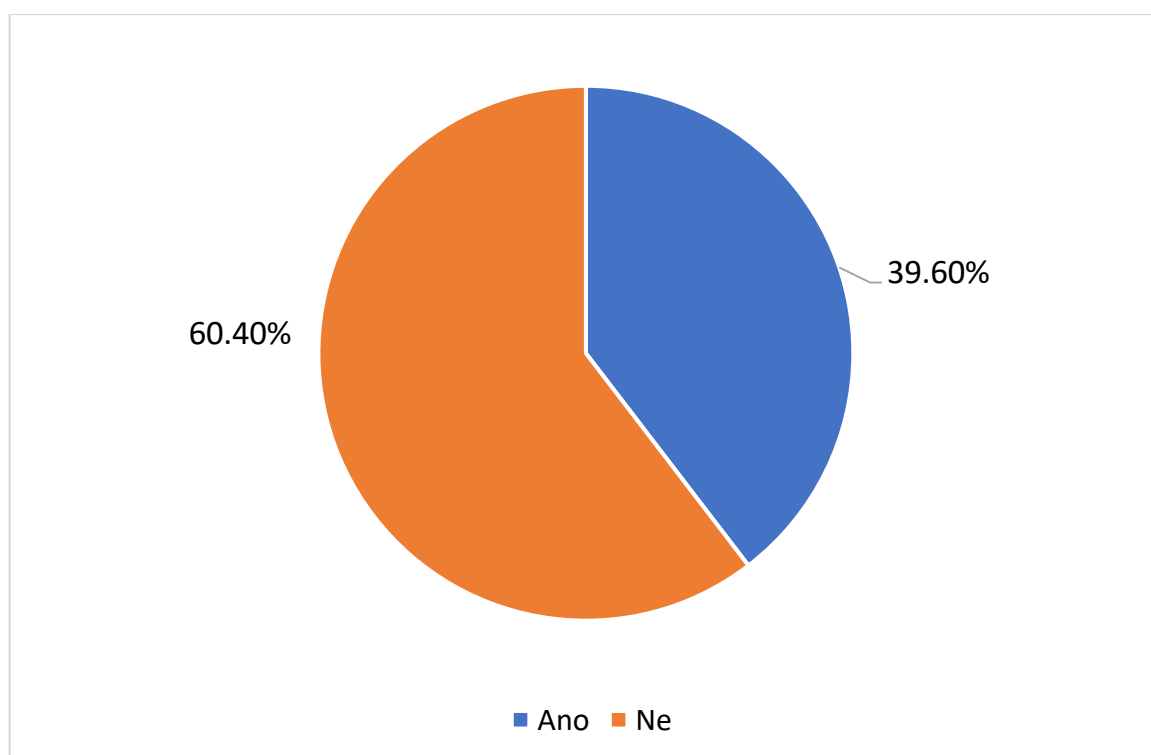
Graf č. 5: Způsob trávení volného času

Položka č. 4: Máš v domově omezený čas na používání internetu? (Na hry, sociální sítě, učení, sledování videí..)

Tato položka se zajímá o to, jaká část respondentů má časové omezení pro trávení času na internetu. Na tuto otázku stačilo uvést ano, či ne. Ze 106 respondentů uvedlo 64 ne (60,4 %) a ano uvedlo 42 (39,6 %).

Tabulka č. 4: Omezený čas na internetu

Odpověď	Četnost
Ano	42
Ne	64

Graf č. 6: Omezení času na internetu

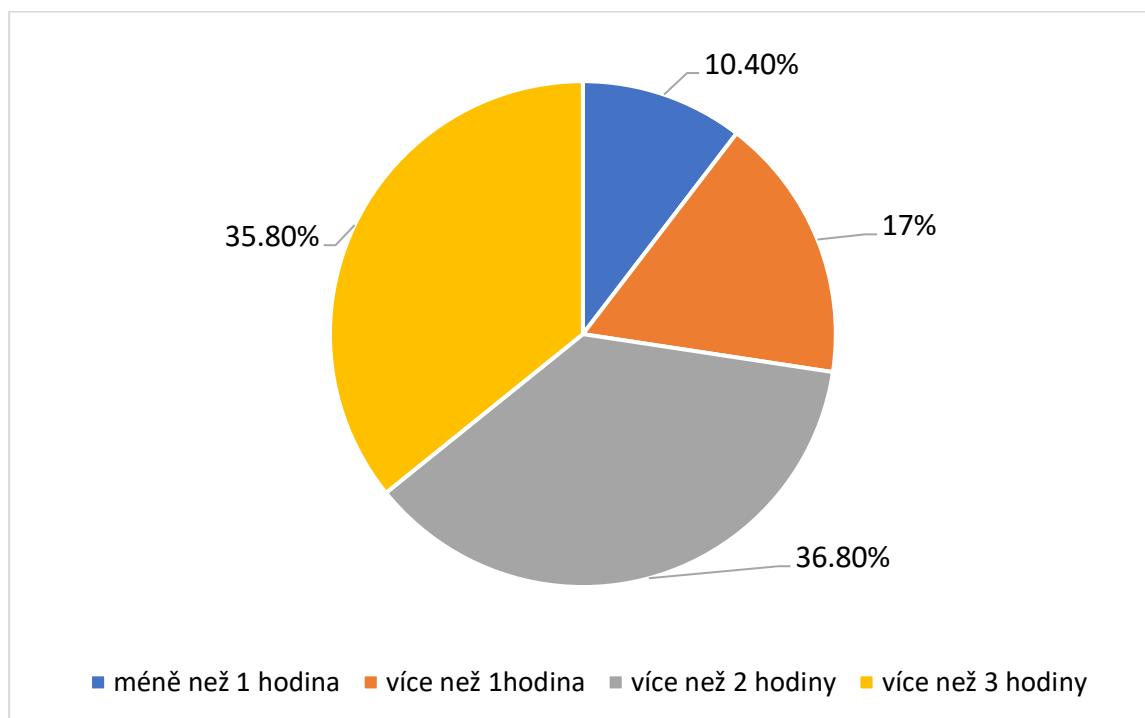
Položka č. 5: Kolik času (zhruba) trávíš na internetu?

U této položky měli respondenti uvést, kolik přibližně času tráví na internetu. Měli na výběr ze 4 možností, méně než 1 hodinu uvedlo 11 respondentů (10,4 %). Více než 1 hodinu

zvolilo 18 respondentů (17 %), více než 2 hodiny 39 (36,8 %) a 38 (35,8 %) respondentů uvedlo více než 3 hodiny.

Tabulka č. 5: Čas na internetu

Odpověď	Četnost
Méně než 1 hodina	11
Více než 1 hodina	18
Více než 2 hodiny	39
Více než 3 hodiny	38

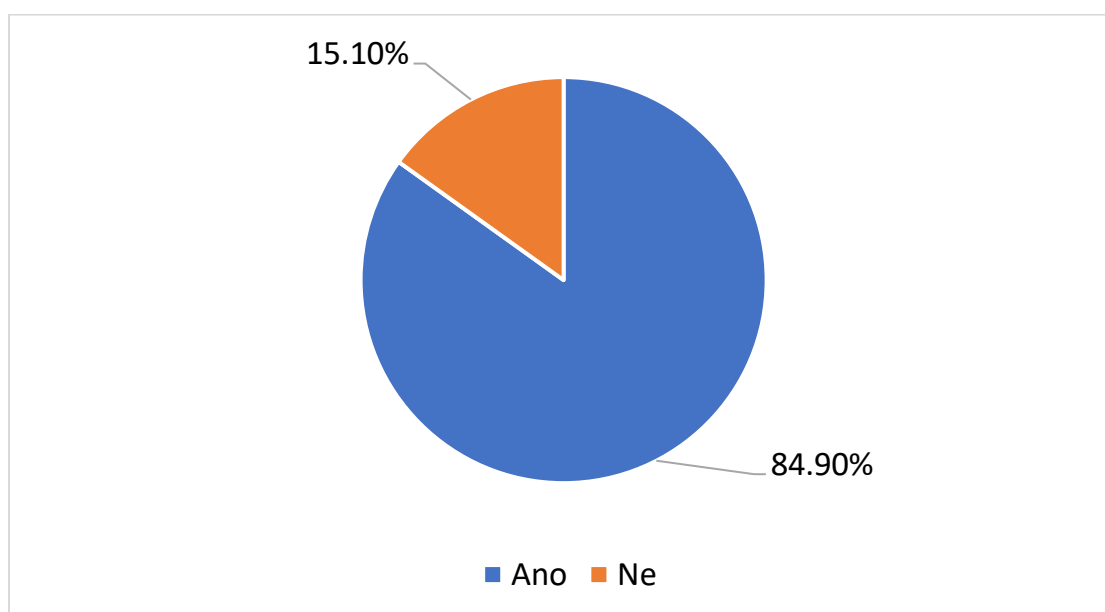
Graf č. 7 Čas na internetu

Položka č. 6: Používáš sociální sítě, či jiné platformy pro on-line komunikaci? (YouTube, Tik Tok, Instagram, on-line hry..)

V rámci této položky jsme se respondentů dotazovali, zda využívají sociální sítě. Jako odpověď jsme dostali 90 Ano (84,9 %) a 16 Ne (15,1 %).

Tabulka č. 6: Užívání sociálních sítí

Odpo věď	Četnost
Ano	90
Ne	16

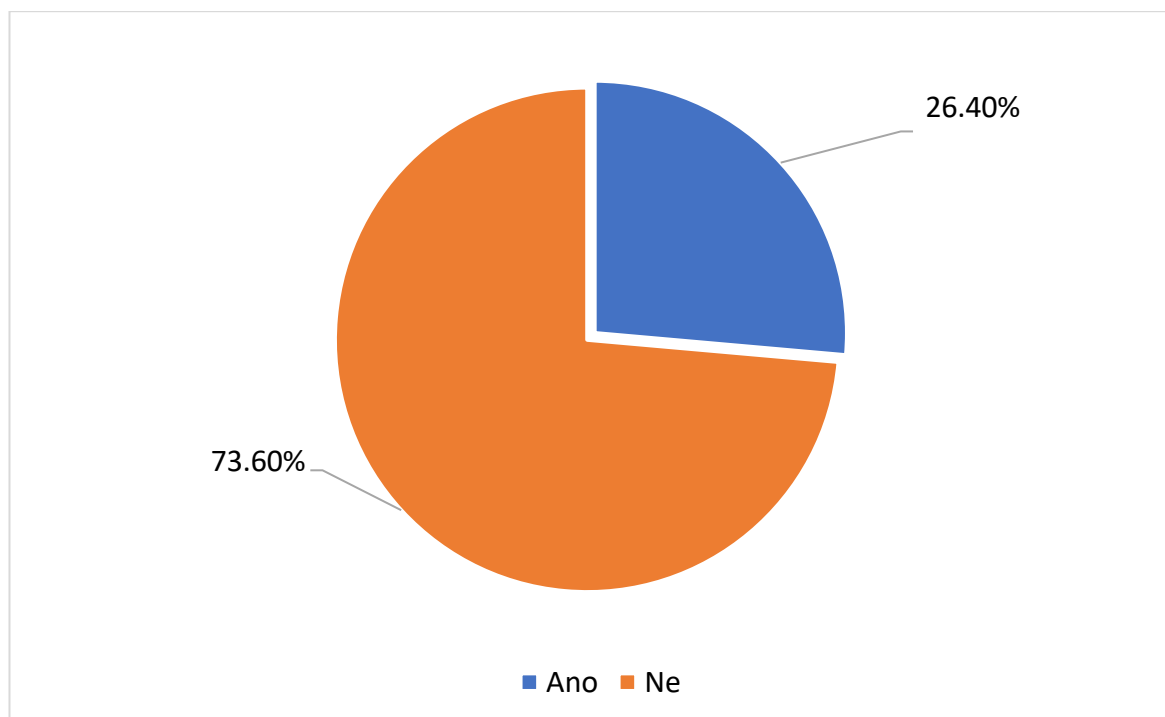
Graf č. 8: Užívání sociálních sítí

Položka č. 7: Máš v domově časově omezené používat sociální sítě?

Abychom se dozvěděli, jestli mají klienti dětského domova nějaké časové omezení na sociálních sítích, kvůli bezpečnosti, zahrnuli jsme položku č. 7 do našeho dotazníkového šetření, odpověď Ne měla převahu odpovědělo 78 respondentů (73,6 %) a Ano odpovědělo 28 respondentů (26,4 %).

Tabulka č. 7: Omezení pro užívání sociálních sítí v dětském domově.

Odpo věď	Četnost
Ano	28
Ne	78

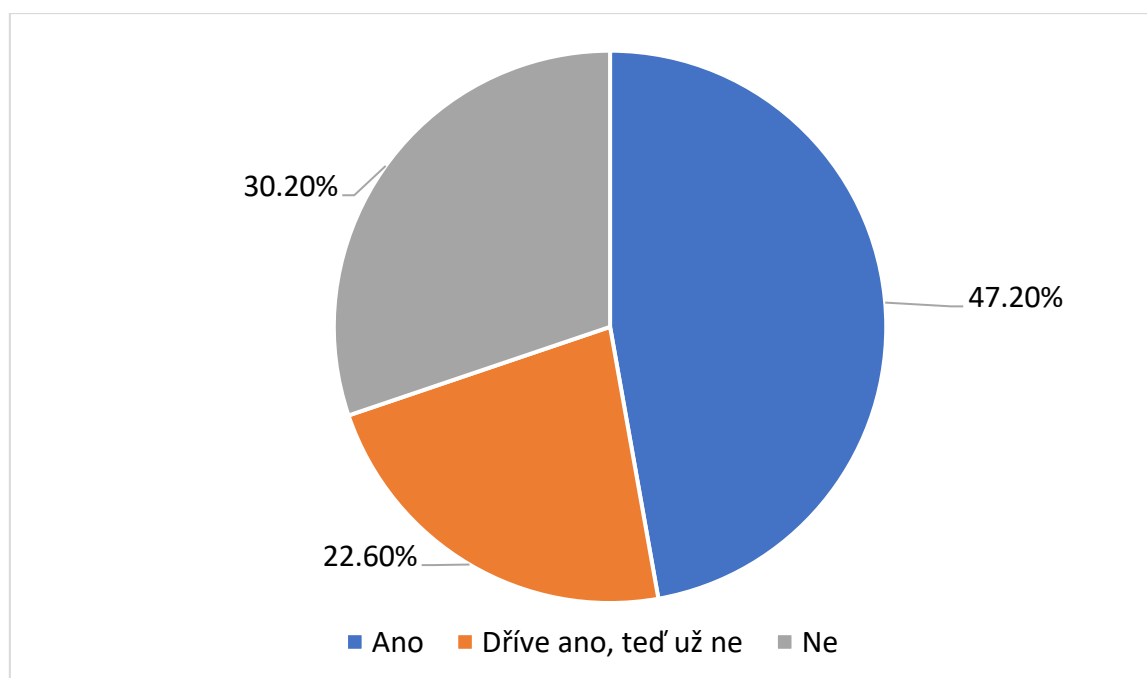
Graf č. 9: Omezení pro užívání sociálních sítí v dětském domově

Položka č. 8 *Komunikuješ (nebo někdy komunikoval/a) s lidmi na internetu, které neznáš osobně? (Pouze se znáte pomoci on-line prostředí)*

Při této položce jsme navázali na projevy rizikového chování, jelikož komunikace s neznámými lidmi mezi ně patří. V této položce měli respondenti možnost odpovědět Ano 50 (47,2 %), Ne 32 (30,2 %) a Dříve ano, teď už ne zvolilo 24 respondentů (22,6 %).

Tabulka č. 8: Komunikace s cizími lidmi

Odpo věď	Četnost
Ano	50
Dřív e ano, teď už ne	24
Ne	32

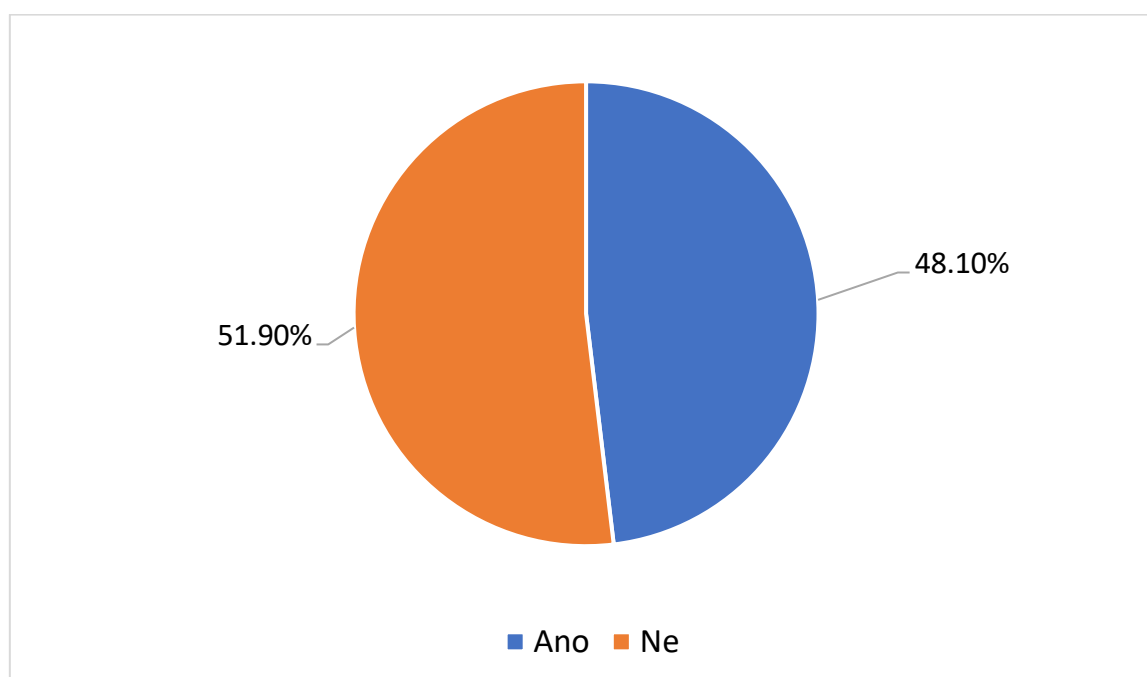
Graf č. 10: Komunikace s cizími lidmi

Položka č. 9: Chtěl někdo na internetu tvé osobní informace? (fotografie, datum narození, hesla, adresu bydliště...)

Při této položce jsme se snažili zjistit, zda nechtěl někdo vědět osobní, či citlivé informace našich respondentů v on-line prostředí. Ne uvedlo více než polovina z nich a to 55 (51,9 %). Menší polovina uvedla Ano 51 (48,1 %).

Tabulka č.9: Zájem o osobní informace

Odpověď	Četnost
Ano	55
Ne	51

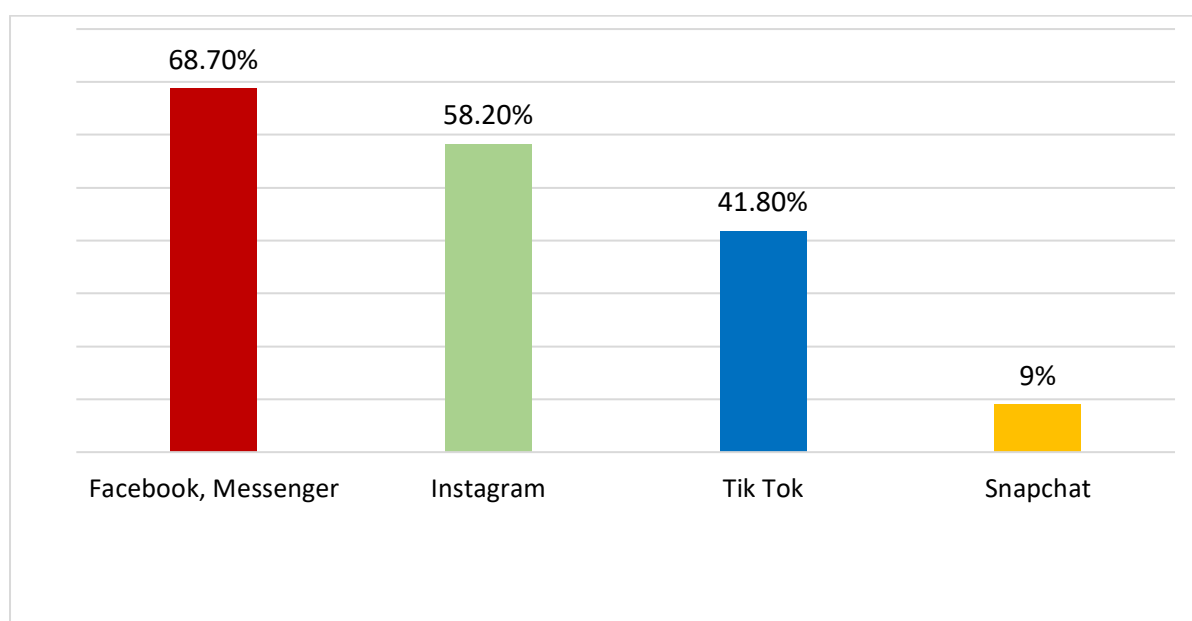
Graf č. 11: Zájem o osobní informace

Položka č. 10: Pokud si na předchozí otázku odpověděl/a ANO, tak na jaké platformě? (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).

Pokud respondent uvedl v předchozí položce Ano, zajímalo nás, na jaké platformě se s tímto jevem setkali. Respondenti mohli uvést více odpovědí, či připsat svoji. Nejvíce zastoupení zde měl Facebook či jeho Messenger, a to s počtem 46 (68,7 %), dále se umístila sociální síť Instagram, 39 odpovědí (58,2 %). Tik Tok zvolilo také více respondentů a to 28 (41,8 %). Dále zde byl uveden Snapchat 6 (9 %).

Tabulky č. 10: Platformy – zájem o osobní informace

Odpořád	Četnost
Facebook, messenger	46
Instagram	39
Tik Tok	28
Snapchat	6

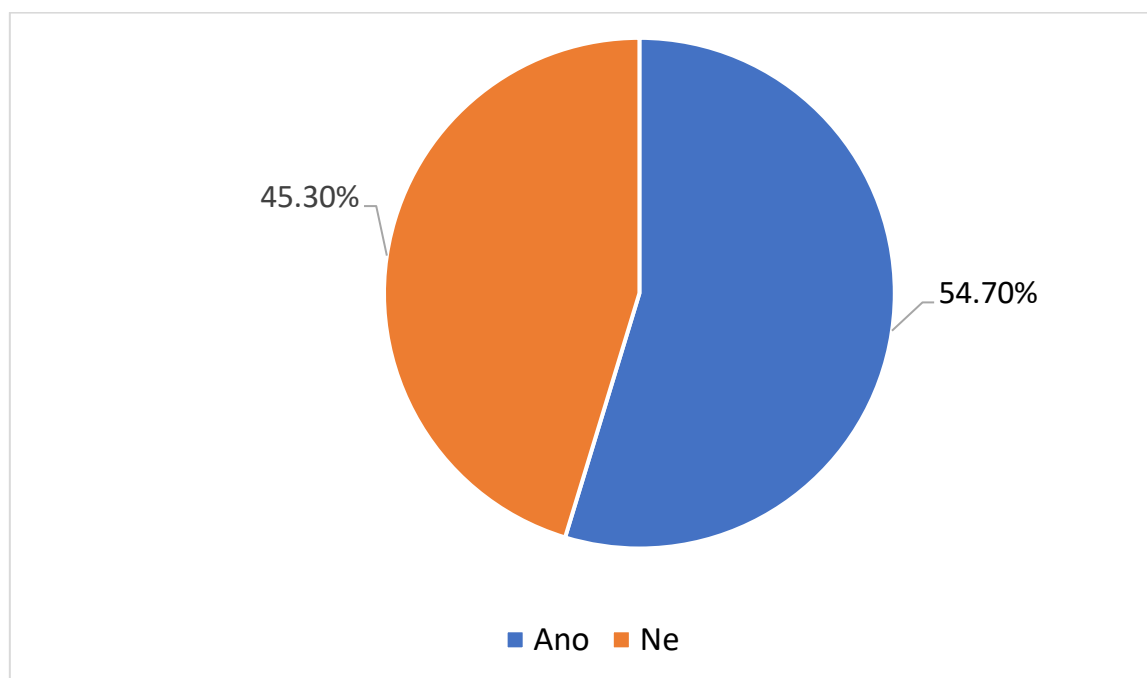
Graf č. 12: Platformy – zájem o osobní informace

Položka č. 11: *Chtěl po tobě někdo (přítel, přítelkyně, spolužák, cizí člověk, kamarád...) na internetu tvé obnažené fotografie (nahé, v plavkách, spodním prádle...)?*

Touto otázkou jsme nastínili problematiku sextingu a šíření obnažených fotografií. Možnost Ano uvedlo 58 respondentů (54, 7 %), možnost Ne uvedlo 48 (45,3 %).

Tabulka č. 11: Obnažené fotografie

Odpověď	Četnost
Ano	58
Ne	48

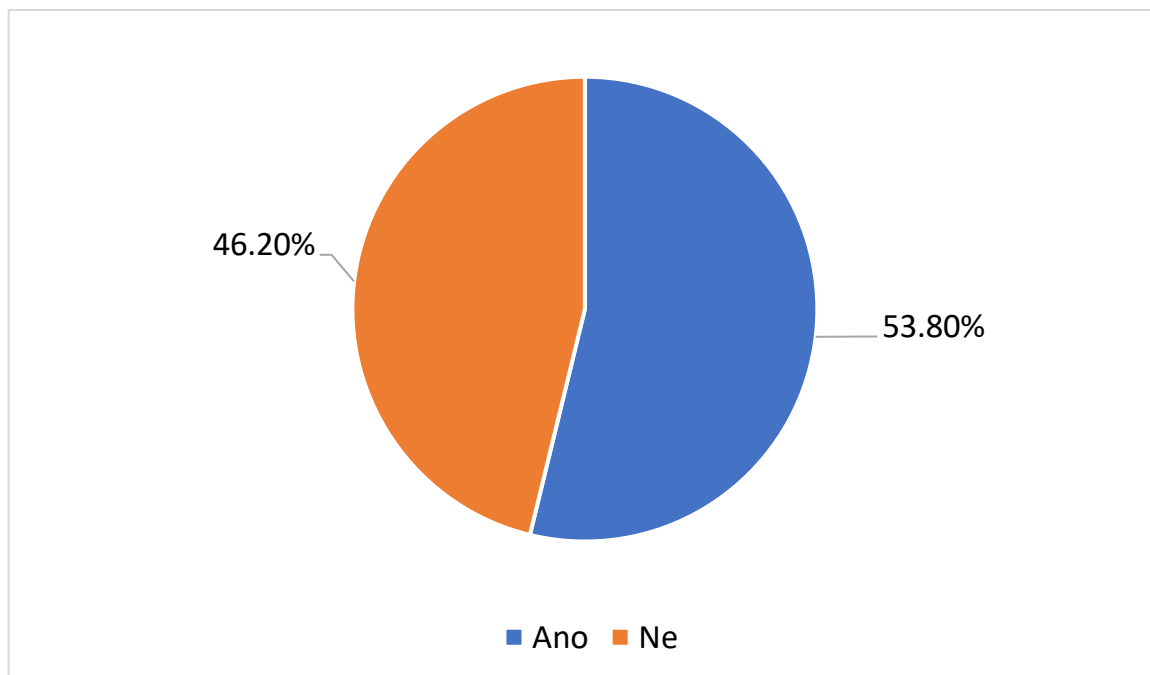
Graf č. 13: Obnažené fotografie

Položka č. 12: *Obdržel/a si někdy obnažené fotografie (nahé, v plavkách, ve spodním prádle..), aniž bys tyto fotografie chtěl/a?*

Tato položka rovněž navazuje na již zmíněnou problematiku sextingu, jelikož nevyžádané obnažené fotografie patří mezi rizikové projevy chování v on-line prostředí. Tuto fotografii nikdy neobdrželo 49 našich respondentů (46, 2 %) a s touto situací již má zkušenost 57 respondentů (53,8 %).

Tabulka č. 12: Nechtěné obdržení obnažené fotografie

Odpověď	Četnost
Ano	57
Ne	49

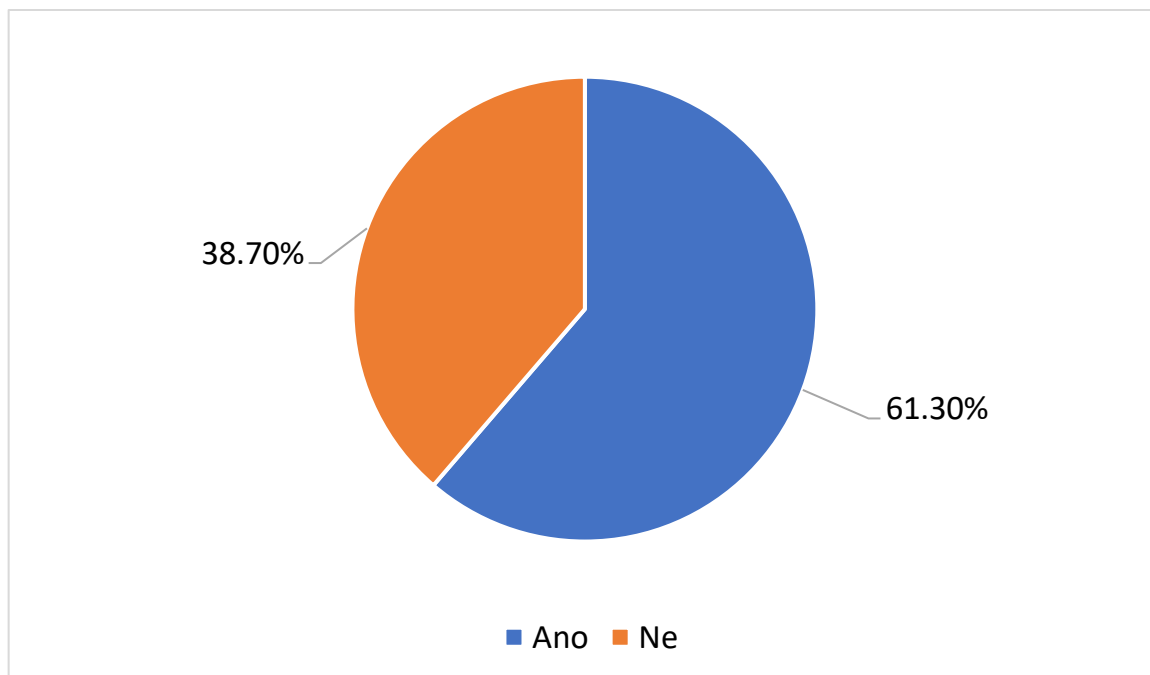
Graf č. 14: Nechtěné obdržení obnažené fotografie

Položka č. 13: Setkal/a ses s projevy agrese na internetu? (šikana, nadávky, výhružky, jiné nenávistné projevy..)

Abychom se zaměřili na jiné projevy rizikového chování zeptali jsme se našich respondentů, zda se setkali s nějakými formami agrese na internetu, Ano uvedla větší polovina a to 65 respondentů (61,3 %). S agresí v on-line prostředí se neseťkalo 41 respondentů (38,7 %).

Tabulka č. 13: Setkání s projevy agrese na internetu

Odpověď	Četnost
Ano	65
Ne	41

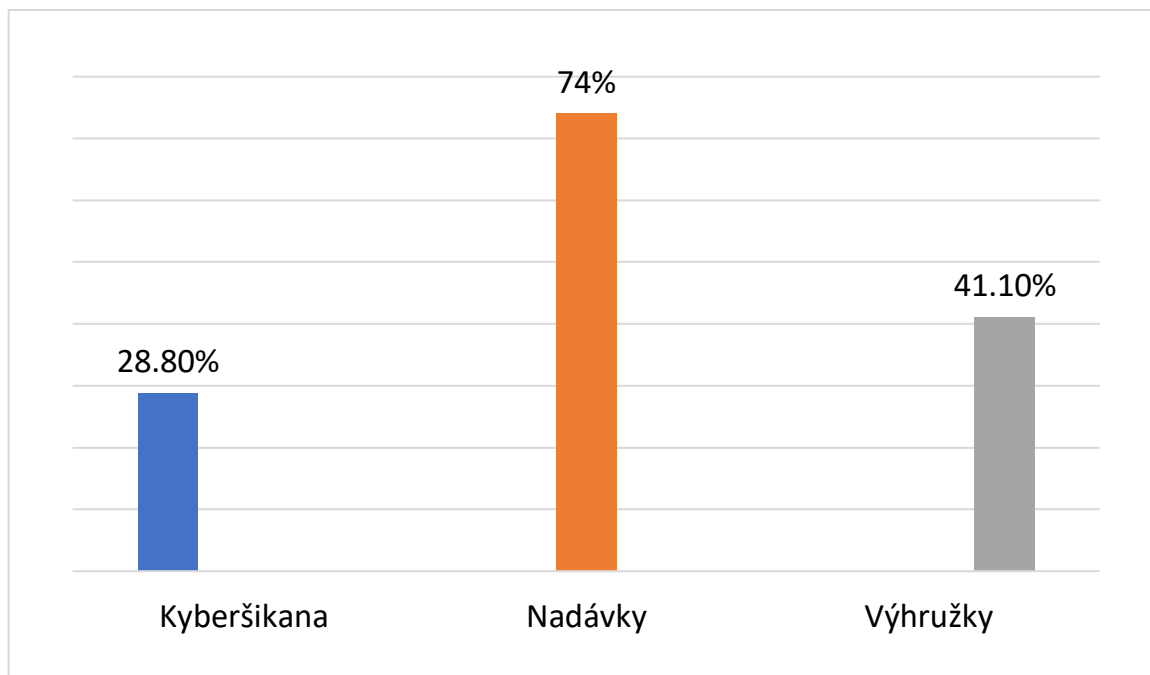
Graf č. 15: Setkání s projevy agrese na internetu

Položka č. 14: *Pokud si na předchozí otázku odpověděla ANO, tak s kterými projevy si se setkal/a? (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).*

Abychom zjistili, s jakými formami agrese se naši respondenti setkali, položili jsme jim tuto otázku. Na tuto odpověď odpovídali ti respondenti, kteří na předchozí položku odpověděli kladně. Mohli zde uvést více možností, či připsat svoji. Kyberšikanu zvolilo 21 respondentů (28,8 %). Nadávky zvolilo 54 respondentů (74 %) a výhružky 30 (41,1 %). Na tuto otázku neodpovídal celý soubor respondentů, ale ti, co uvedli v předchozí položce Ano a mohli zde uvést více možností.

Tabulka č. 14: Projevy agrese na internetu

Opověď	Četnost
Kyberšikana	21
Nadávky	54
Výhružky	30

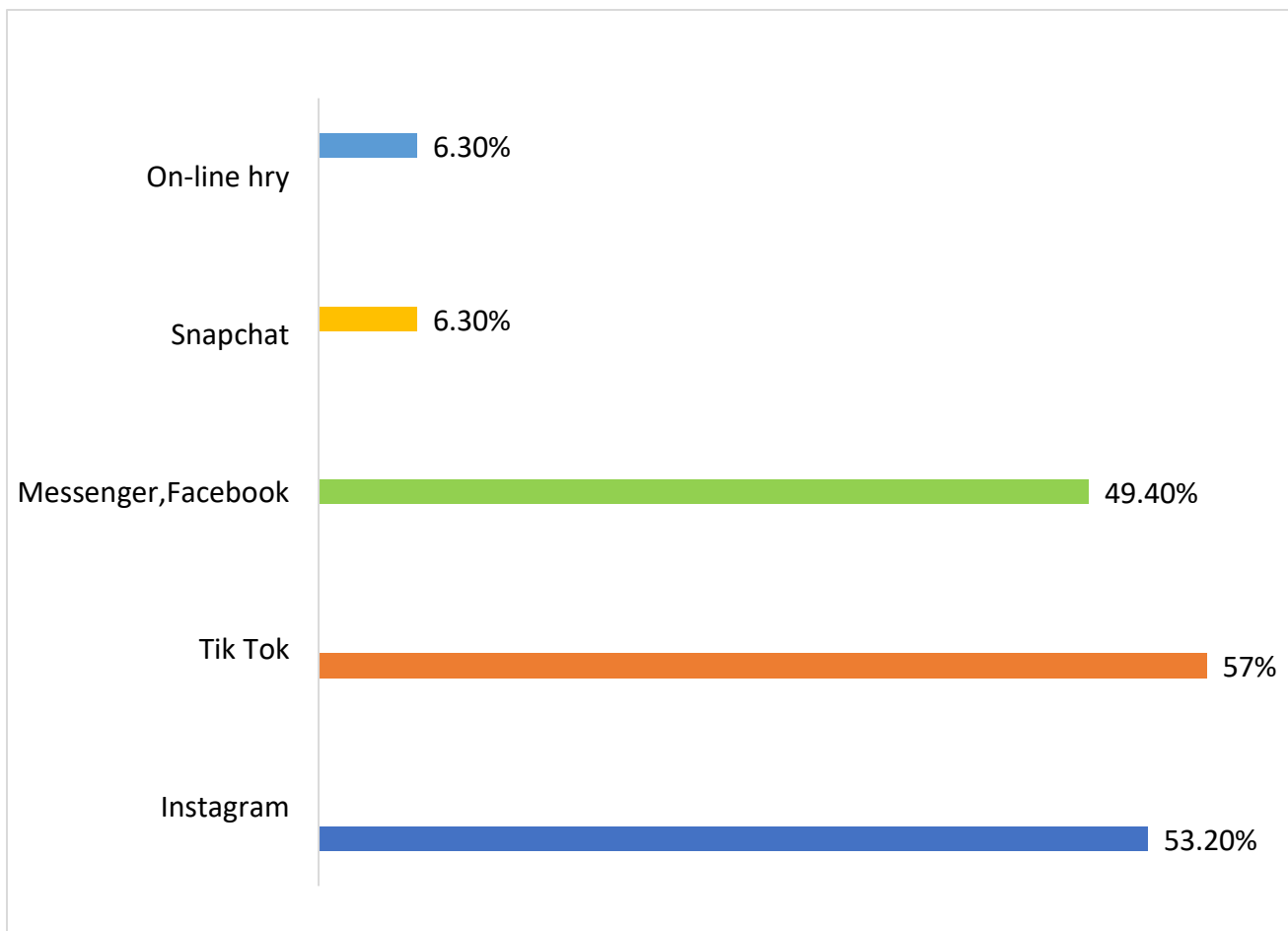
Graf č. 16: Projevy agrese na internetu

Položka č. 15: *Pokud si na předchozí otázku odpověděla kladně, na jakých platformách si se s projevy setkal/a? (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).*

Zajímalo nás také, na jakých platformách se respondenti s těmito projevy agrese setkali. Možnost uvést měli Instagram 42 (53,2 %), Tik Tok 45 (57 %), Facebook či jeho Messenger zvolilo 39 (49,4 %). Snapchat dopsalo 6 respondentů (6,3 %) a také 6 uvedlo prostředí on-line her (6,3 %). I zde mohli uvést více možností, či svoji připsat.

Tabulka č. 15: Platformy – projevy agrese

Odpověď	Četnost
Instagram	42
Tik Tok	45
Facebook, Messenger	39
Snapchat	6
Prostředí on-line her	6

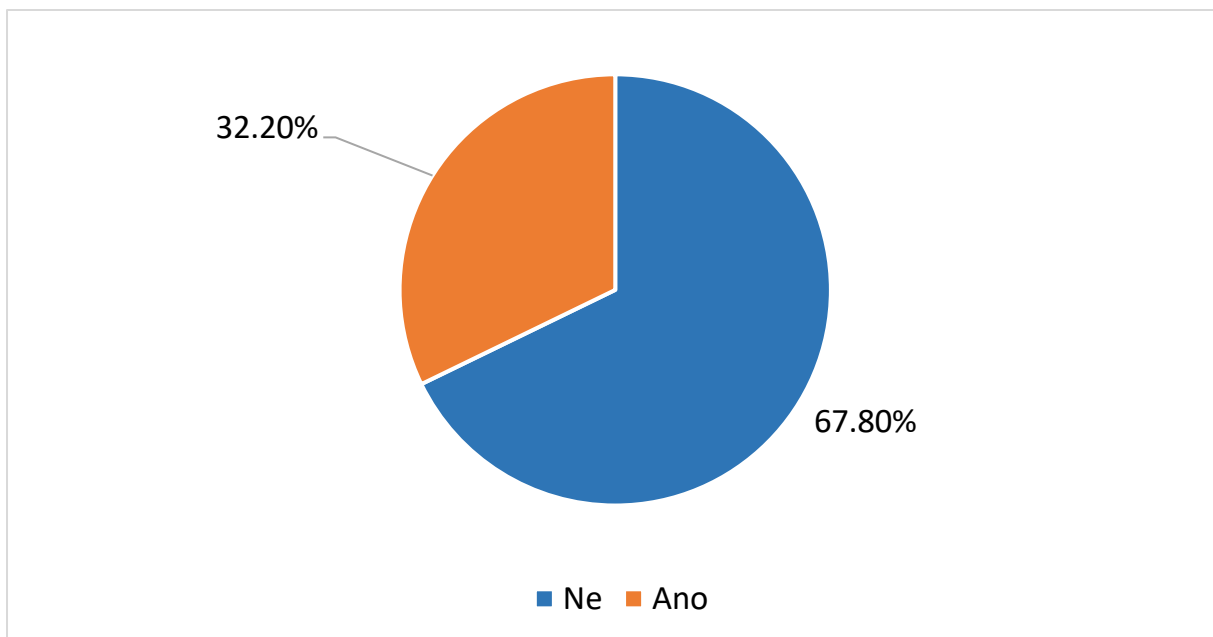
Graf č. 17: Platformy – projevy agrese

Položka č. 16: Vysmíval nebo nadával ti někdo na internetu, za to, že jsi z dětského domova?

V této položce jsme se zaměřili na formu agrese, která se týká výhradně našich respondentů, a to posmívání se za to, že jsou z dětského domova. Ano uvedlo 34 (32,2 %) respondentů a Ne uvedlo 72 respondentů. (67,8 %).

Tabulka č. 16: Vysmívání za dětský domov na internetu

Odpověď	Četnost
Ano	34
Ne	72

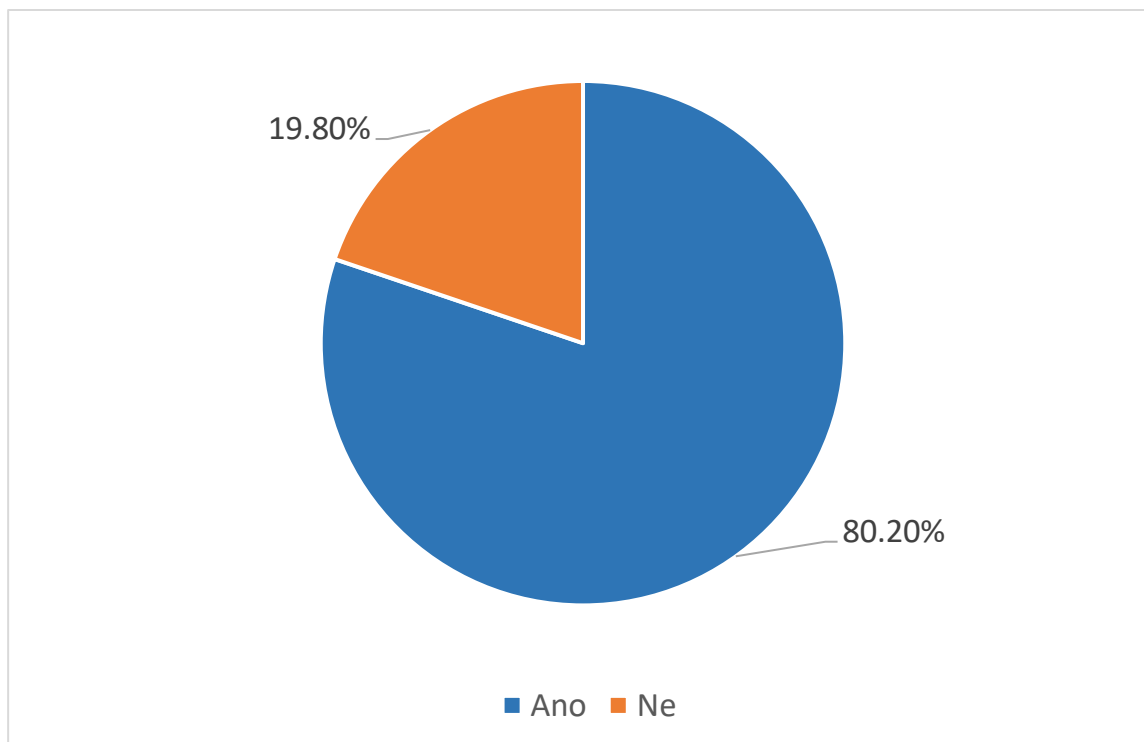
Graf č. 18: Vysmívání za dětských domov na internetu

Položka č. 17: Naskytla se ti možnost seznámení či poučení o rizicích internetu? (přednášky, workshopy, od vychovatelů, či jiných pedagogů...)

V této bakalářské práci se zaměřujeme na prevenci těchto rizikových projevů, tudíž nás zajímalo, zda naši respondenti mají možnost se vzdělávat v této problematice. V této položce jsme se zajímali, jestli měli respondenti nějakou možnost tohoto vzdělání Ano uvedla většina a to 85 respondentů (80,2 %). Ne mělo zde 21 (19,8 %) zástupců.

Tabulka č. 17: Poučení o rizicích internetu

Odpověď	Četnost
Ano	85
Ne	21

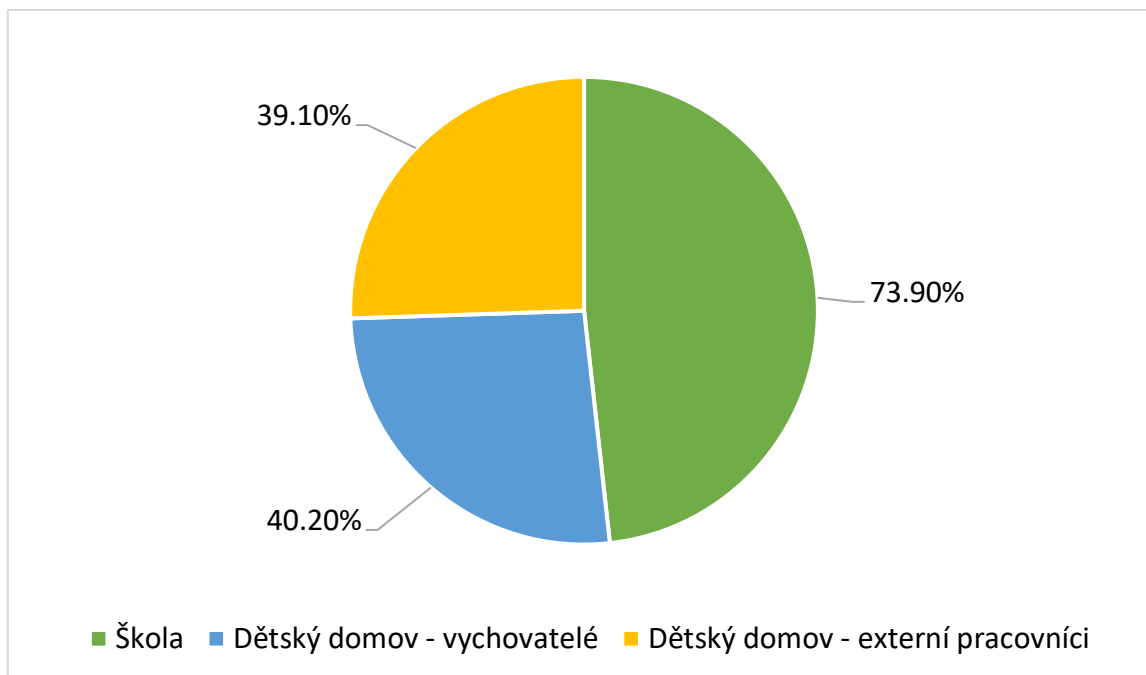
Graf č. 19: Poučení o rizicích internetu

Položka č. 18: Pokud si na předchozí otázku odpověděla ANO, kým si byl/a poučen/a či seznámen/a (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).

Jelikož se v této práci zaměřujeme na již zmíněnou prevenci, zajímalo nás kým respondenti byli poučeni. Nejčastěji se zde vyskytuje příležitost ve škole, kterou uvedlo 68 respondentů (73,9 %) dále zde respondenti měli možnosti V dětském domově – vychovatelem, tuto možnost uvedlo 37 respondentů (40,2 %) a V dětském domově, ale externím odborníkem, například policie, jiní pedagogové či organizace, tuto odpověď uvedlo o jednoho méně, tedy 36 (39,1 %). Respondenti zde mohli uvést více možností.

Tabulka č. 18: Kdo poučil klienty dětského domova o on-line rizicích

Odpověď	Četnost
Škola	68
Dětský domov – vychovatel	37
Dětský domov – externí odborníci	36

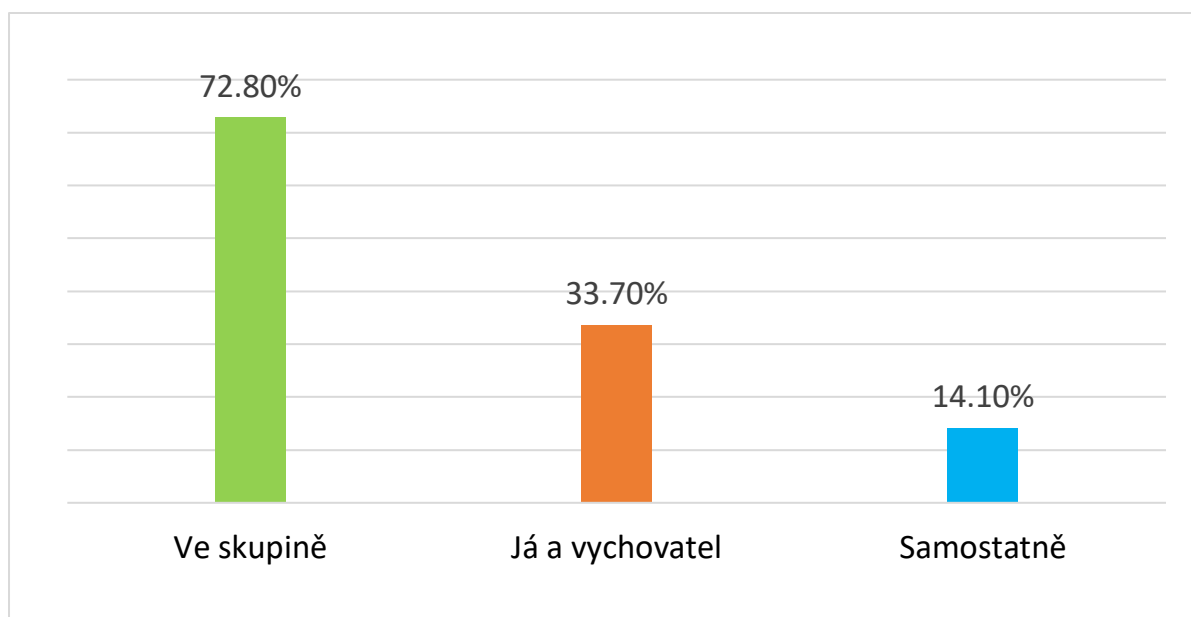
Graf č. 20: Kdo poučil klienty dětského domova o on-line rizicích

Položka č. 19: Pokud si na předchozí otázku odpověděla ANO, jakou formou si byl/a poučen/a či seznámen/a (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).

Co se také týká prevence, je forma, jakou jsou respondenti poučeni, 67 respondentů (72,8 %) odpovědělo, že byli poučeni ve skupině formou přednášky či workshopu. K formě mezi vychovatelem a samostatným respondentem se přiklonilo 31 klientů (33,7 %). Uvedli jsme zde i možnost odpovědi Samostatně, tuto možnost označilo 13 respondentů (14,1 %). Klienti zde mohli označit více možností.

Tabulka č. 19: Forma poučení proti on-line rizicích

Opověď	Četnost
Skupina	67
Samostatně s vychovatelem	31
Sám/a	13

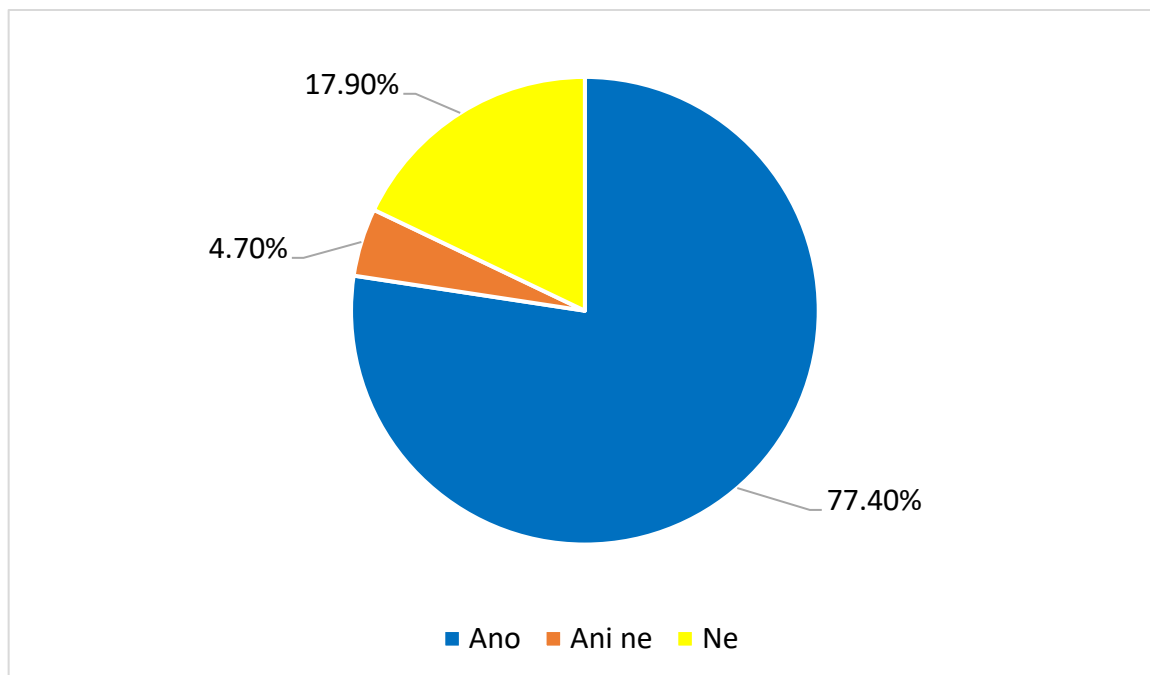
Graf č. 21: Forma poučení proti on-line rizicích

Položka č. 20: *Myslíš, že je důležité vzdělávat se o rizicích internetu?*

Naše dotazníkové šetření jsem završili položkou, která se zajímala o to, zda si klienti dětských domovů myslí, jestli je důležité vzdělávat se o rizicích on-line prostředí. Ano odpověděla většina a to 82 (77,4 %), Ani ne odpovědělo 19 (17,9 %) a Ne odpovědělo 5 respondentů (4,7 %).

Tabulka č. 20: Důležitost vzdělání o on-line rizicích

Odpověď	Četnost
Ano	82
Ani ne	19
Ne	5

Graf č. 22: Důležitost vzdělání o on-line rizicích

7 Diskuze vybraných výsledků výzkumného šetření

V předchozí kapitole jsme si uvedli výsledky výzkumného šetření této bakalářské práce, prezentovali jsme je pomocí grafů a tabulek. V poslední kapitole si zhodnotíme získaná data, která také porovnáme s výsledky výzkumů ze čtvrté kapitoly naší bakalářské práce.

Cílem empirické části této bakalářské práce je prozkoumat problematiku projevů rizikového chování v on-line prostředí u dětí v dětském domově, odhalit informovanost klientů dětského domova o této problematice a zjistit výskyt těchto projevů. Pomocí výzkumného šetření, které se zabývalo rizikovou komunikací, kyberšikanou a prevencí proti rizikovému chování jsme se respondentů tázali, jakou formou tráví svůj volný čas. Dle našeho dotazníkového šetření jsme zjistili, že mezi nejčastější využití volného času klientů dětského domova spadá trávení času s kamarády (četnost 65; 61,3 %) a také využití sociálních sítí (četnost 66; 62,3 %) třetí nejčastější využití volného času tyto děti využívají k hraní on-line her (četnost 27; 25,5 %). V rámci splnění cíle jsme se tázali v dotazníku, zda mají děti omezený čas k využívání používání internetu. Odpověď NE zde měla převahu (četnost 64; 60,4 %) kladně zde odpověděla menší část klientů (42; 39,6 %). V rámci omezení jsme se tázali i na sociální sítě, kdy téměř tři čtvrtina odpověděla, že nemá (četnost 73; 72,3 %) Abychom zjistili, jak značnou část dne zasahuje využívání internetu, zeptali jsme se kolik zhruba času děti na internetu tráví. Mezi dvě nejčastější odpovědi patří více než dvě hodiny (četnost 39; 36,8 %) a více než 3 hodiny (četnost 39; 35,8 %).

Ve výzkumném šetření Kopeckého a Szotkowského (2019), jsme zjistili, že 78,92 % vychovatelů omezují či zasahují do jejich pohybu v on-line prostředí. Při srovnání s naším zjištěním, že 39,6 % dětí má omezený čas na internetu, se výsledky liší více než o polovinu.

Při srovnání s bakalářskou prací Kamily Cermanové (2019), která zjistila, že téměř 30 % dětí obou pohlaví tráví více než 4 hodiny na internetu, při našem zjištění, kde jsme měli možnost uvést více než 3 hodiny, uvedlo celkem 35,8 % respondentů.

V rámci dotazníku, pro splnění našeho cíle, jsme se zaměřili na rizikovou komunikaci, téměř polovina našich respondentů odpověděla, že na internetu komunikuje s lidmi, které v reálném životě vůbec nezná (četnost 50; 47,2 %), ovšem důležité je zmínit, že i velká část s cizími lidmi dříve komunikovala, ale již tuto rizikovou komunikaci neprovádí (četnost 24;

22,6 %). V rámci rizikové komunikace jsme se zajímali o chtění osobních informací po našich respondentech, polovina se s touto situací setkala (četnost 51; 48,1 %). Nejvíce zájemců o osobní informace se nachází, dle našich respondentů, na Facebooku a jeho Messengeru (četnost 46; 68,7 %) dále na Instagramu (četnost 39; 58,2 %). Tik Tok byl v této položce na třetím místě (četnost 28; 41,8 %).

Porovnáme naše zjištění s výzkumem Kopeckého a Szotkowského (2019), kdy jejich zjištění bylo, že 35,53 % klientů dětského domova komunikuje s neznámými lidmi, v našem dotazníku uvedlo více respondentů, že provozují komunikaci s cizími lidmi a to 47,2 %.

Uvedeme si zde také data s dalším projevem rizikového chování na internetu a to sextingu. V našem dotazníkovém šetření uvedla menší polovina, že bylo po nich žádáno jejich obnažených fotografií (četnost 48; 45,3%) také jsme se zajímali, zda někdo z klientů dětského domova obdržel nevyžádanou obnaženou fotografii, zde kladnou odpověď uvedla větší polovina (četnost 57; 53,8 %). Můžeme tato data porovnat s výzkumem Kopeckého a Szotkowského, kde 19,29 % uvedlo, že se zasíláním obnažené fotografie má zkušenosti (Kopecký, Szotkowski, 2019).

Pro zaměření na agresivní projevy na internetu jsme se zeptali respondentů, zda se s projevy agrese vůbec setkali, více než polovina odpověděla, že se s agresí setkala (četnost 65; 61,3 %). Nadávky se u našich respondentů vyskytují nejčastěji (četnost 54; 74 %) dále výhrůžky (četnost 30; 41,1 %). S kyberšikanou se děti také setkaly (četnost 21; 28,8 %). Nejčastěji se s projevy agrese setkali na Tik Tok (četnost 45; 57 %), Instagramu (četnost 42; 53,2 %) Facebook a jeho Messenger (četnost 39; 49,4 %). Respondenti mohli uvést další z možností kde se s agresivním chováním setkali, více z nich zde uvedlo sociální síť Snapchat (četnost 6; 6,3 %) a prostředí on-line her (četnost 6; 6,3 %). Zjistili jsme, že vysmíváním na internetu, za to, že jsou děti z dětského domova si prošla menší část z nich (četnost 34; 32,2 %).

Pro tuto část našeho dotazníkového šetření máme také srovnání z výzkumu Kopeckého a Szotkowského (2019). Ti uvedli, že necelá polovina zažila napadení v on-line prostoru a 22 % dětí zažilo i zesměšnění. Když to porovnáme s našimi daty, mezi našimi respondenty se vyskytuje agrese více.

Poslední část našeho dotazníku se zabývá zjištěním o poučení a prevenci o rizicích internetu, kde jsme zjistili, že velké části našich respondentů se tato možnost nabídla (četnost 85; 80,2 %). Nejvíce informací se jim dostalo ve škole (četnost 68; 73,9 %) dále V dětském domově interními pracovníky (četnost 37; 40, 2 %) a v dětském domově s externími pracovníky (četnost 36; 39,1 %). Tato prevence mezi respondenty nejčastěji proběhla skupinovou formou (četnost 67; 72,8 %), samostatně s pedagogem (četnost 31; 33,7 %) poslední část respondentů uvedla, že si informace hledala samostatně (četnost 13; 14,1 %). O důležitosti vzdělávání v oblasti rizik on-line prostředí je přesvědčena tři čtvrtina respondentů (četnost 82; 77,4 %).

Závěr

Bakalářská práce se zabývala problematikou projevů rizikového chování na internetu u dětí z dětského domova. Tuto práci jsme rozdělili na teoretickou a empirickou část. Teoretická část se skládá ze tří kapitol a empirická část obsahuje čtyři kapitoly. V úvodu práce jsme si stanovili hlavní cíl, jenž byl doplněn teoretickými a empirickými dílčími cíli.

V první kapitole teoretické části jsme si vymezili pojem rizikové chování a jeho specifika v on-line prostředí, jelikož právě projevy rizikového chování v on-line prostředí jsou klíčové pro naši bakalářskou práci. V této kapitole jsme si podrobněji představili kyberšikanu, sexuální rizikové projevy v on-line prostředí a dále závislost na internetu. Druhá kapitola této práce obsahuje charakteristiku dětských domovů, jejich klientů a také jak tito klienti tráví svůj volný čas a proč je pro děti v dětském domově podstatný. Uvedli jsme si i zde, kdo se těmito klientům v dětském domově věnuje a podílí se na chodu těchto institucí. V poslední tedy, třetí kapitole teoretické části jsme si vymezili prevenci rizikového chování v dětských domovech, kde jsme si uvedli instituce, jež se právě tímto tématem zabývají.

Empirická část se skládá ze čtyř kapitol, přičemž první kapitola se zabývá zhodnocením aktuálního stavu zkoumané problematiky. Uvedli jsme si zde tři výzkumy z toho první byl realizován díky projektu E-Bezpečí, Safer Internet Centrum společně s Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci a CZ.NIC. Další dva výzkumy byly realizovány v rámci bakalářských prací autorkami Cermanovou a Hlouškovou. V následující kapitole empirické části jsme se zabývali charakteristikou našeho výzkumného šetření, naformulování cíle našeho výzkumu, a představili jsme si také vzorek respondentů a metodu sběru dat. V předposlední kapitole této bakalářské práce jsme se věnovali výsledkům našeho výzkumu, s kterými jsme následně v poslední kapitole diskutovali a porovnávali je s výsledky vybraných výzkumů naší první kapitoly empirické části.

V době, které žijeme jsme on-line světem téměř pohlceni. On-line svět nám umožňuje pracovat, vzdělávat se, také zaplňovat náš volný čas. Nalezneme v něm velice mnoho rizik, před kterými bychom se měli vzdělávat. Čím dál více mají na nás vliv sociální sítě, prostředí, ve kterém se snadno komunikuje a odhaluje soukromí našeho reálného života. Často si zde hledají kamarády, či jiné sociální kontakty, děti, které to mají v reálném životě jiné, těžší nebo

nějakým způsobem netradiční. Mezi tyto děti patří klienti dětských domovů, kteří už to tak v životě nemají jednoduché.

Cílem této práce bylo prozkoumat problematiku rizikového chování on-line světa a jejich projevů u těchto dětí. Díky našemu výzkumnému šetření se nám problematiku podařilo více odhalit. Při sběru dat našeho dotazníku odpovědělo 84,9 % klientů, že používá aplikace a platformy pro on-line komunikaci, z toho 69,8 % komunikovalo/komunikuje na internetu s neznámými lidmi. Osobních informací od respondentů se dožadovalo 48,1 % a po 45,3 % z nich žádalo o jejich obnažené fotografie. Dalším rizikovým projevem si prošlo 53,8 % klientů, kdy obdrželi nevyžádané obnažené fotografie. Uvedeme si na závěr i data o projevech agrese s nimiž se setkalo 61,3 % což zahrnovalo kyberšikanu, výhrůžky, nadávky a jiné nenávistné projevy. Velmi mile nás překvapila informace, že 80,2 % respondentů mělo možnost seznámení či poučení o rizicích internetu v rámci dětského domova nebo školy.

Z výsledků našeho výzkumného šetření jsme se dozvěděli, že projevy rizikového chování v on-line prostředí u dětí z dětských domovů se stále vyskytují. Tohle téma je stále aktuální a je velmi důležité vzdělávání o této oblasti. V této bakalářské práci jsme shrnuli téma projevy rizikového chování v on-line prostředí u dětí z dětského domova v rámci možného setkání či působení na pozici vychovatele.

Seznam použité literatury a zdrojů

Akce a projekty - Policie České republiky [online]. 2009, 2024 [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/akce-a-projekty-655004.aspx>

BENDL, Stanislav a kolektiv, 2015. *Výchovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4248-9.

BLINKA, Lukas a kolektiv, 2015. *Online závislosti*. Praha: Grada Publishing,. ISBN 978-80-247-5311-9.

CERMANOVÁ, Kamila, 2019. *Závislostní chování na internetu u dětí umístěných v dětském domově*. Online, Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova. [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/116059/130266304.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Co je kybergrooming? - E-bezpečí [online]. 2019 [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/trivium-projektu-ebezpeci/71-trivium/1421-co-je-kybergrooming>

ČERNÁ, Alena a kolektiv, 2013. *Kyberšikana: průvodce novým fenoménem*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-2474577-0.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2004. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 80-86473-86-4.

DOLEJŠ, Martin, SKOPAL, Ondřej, SUCHÁ, Jaroslava, 2014. *Vybrané osobnostní rysy a rizikové formy chování u českých žáků a žákyň*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 978-244-4223-5.

E-Bezpečí [online]. 2019 [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/71-trivium/1422-co-je-sexting>.

GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. rozšířené české vydání. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

HAMŘÍK, Zdeněk, 2022. *Volný čas dětí a mládeže: zábava, odpočinek a příležitost pro rozvoj*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-6182-3.

HLOUŠKOVÁ, Diana, 2021. *Trávení volného času na internetu dětí z dětských domovů a dětí z běžných rodin*. Online, Bakalářská práce. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové. [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/8nckls/>.

HUTYROVÁ, Miluše a kolektiv, 2013. *Prevence rizikového a problémového chování*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3725-5.

IVANOVÁ, Kateřina a kolektiv, 2005. *Multikulturní ošetřovatelství I*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1212-1.

JANDOVÁ, Regina. *Co dělat, když je vaše dítě obětí kyberšikany?* [online]. 2017 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.linkabezpeci.cz/-/co-delat-kdyz-je-vase-dite-obeti-kybersikany>

KALINA, Kamil a kolektiv, 2015. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-9791-5.

KAPR, Jaroslav. *Prevence - Sociologická encyklopedie* [online]. 2017 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Prevence>

KOCOURKOVÁ, Vladimíra, ŠAFRÁNKOVÁ, Anna, 2014. *Úvod k primární prevenci rizikového chování*. Gevak: Olomouc. ISBN 978-80- 86768-85-4.

KOPECKÝ, Kamil, 2022. *10 běžných dovedností, které by měli zvládnout žáci, aby zajistili své vlastní bezpečí v online prostředí*. E-Bezpečí, roč. 7, č. 2, s. 57-61. Olomouc: Univerzita Palackého. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=2995>

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI René. *Online svět v dětských domovech* (2020-CZ-IA-0006) [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, Safer Internet Center, CZ.NIC, z.s.p.o., 2022 [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/153-online-svet-v-detskych-domovech-2022-vyzkumna-zprava/file?fbclid=IwAR3T04SKkAEuTGXHrnQLPXAygbk3UkuFc9MYu1ZSk3wcTXONTb1PnMQpkOo>

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René, KREJČÍ, Veronika, 2015. *Sexting u žáků na 1. stupni základní školy* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, [cit. 2024-02-18]. ISBN 978-80-244-4868-8. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/socialni-site/71-trivium/1422-co-je-sexting>.

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René. Sexting a právo. *E-Bezpečí*, roč. 4, č. 2, s. 62-65. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019. ISSN 2571-1679. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1681>

KOPECKÝ, Kamil. *Sociální aspekty chování na internetu se zaměřením na internetové hrozby* [online]. 2014 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/rizikove-jevy-spojene-s-online-komunikaci/sociotechnikax/886-socialni-aspekty-chovani-na-internetu-se-zamerenim-na-internetove-hrozby>

KRAUS, Blahoslav, POLÁČKOVÁ, Věra, 2001. *Člověk - prostředí - výchova*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2.

KRŠŇÁK, Jan, 2023. *Digi děti*. Brno: Jota. ISBN 978-80-7689-059-6.

LANGMEIER, Josef, MATĚJČEK, Zdeněk, 2011. *Psychická deprivace z dětství*. Čtvrté rozšířené a upravené vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-1983-5.

MIOVSKÝ, Michal, 2015. *Prevence rizikového chování ve školství*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: 2. Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze; Univerzita Karlova. ISBN 978-80-7422-392-1.

Modrý blog O2 [online]. 2023 [cit. 2024-03-08]. Dostupné z: <https://blog.o2.cz/2023/06/21/on-line-nasili-neni-videt-ale-boli-nadace-o2-predstavila-novy-vyzkum-ktery-poodkryva-detsky-digitalni-svet-pr123/>

MŠMT - Databáze ústavní výchovy [online]. 2019 [cit. 2024-04-08]. Dostupné z: <https://dbuv.msmt.cz/detail-org.asp?ico=00067563>

MŠMT ČR [online] [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/modules/search/index.php?plugin=3&query=záškoláctví>.

MŠMT ČR [online] [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Priloha_6_Skolni_sikanovani.doc

NIELSEN SOBOTKOVÁ, Veronika, 2014. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-4042-3.

O nás - Hope4kids [online]. 2020 [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.hope4kids.cz/o-nas/>

PAVELCOVÁ, Zuzana. *Kyberšikana, jak ji poznám a jak mohu dětem pomoci ji zvládnout* [online]. 2019 [2024-02-22]. Dostupné z: <https://re-life.cz/novinky/kybersikana-jak-ji-poznam-a-jak-mohu-detem-pomoci-ji-zvladnout/>

Policie České republiky [online] [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-sikana.aspx>

POSPÍŠIL, Jiří, 2023. *Hodnoty a volný čas* [online]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, [cit. 2024-02-23]. ISBN 978-80-244-6237-0. Dostupné z: https://www.google.cz/books/edition/Hodnoty_a_volný_čas/ZgLGEEAAQBAJ?hl=cs&gbpv=1

Pražské centrum primární prevence. *Rasismus, homofobie, extremismus* [online] [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: <http://www.prevence-praha.cz/index.php/rasismus-homofobie-extremismus.html>

Pražské centrum primární prevence. *Závislostní chování* [online] [cit. 2024-02-17]. Dostupné z <http://www.prevence-praha.cz/index.php/zavislostni-chovani.html>

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří, 2013. *Pedagogický slovník*. Sedmé, aktualizovaně a rozšířené vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.

PUGNEROVÁ, Michaela, KVINTOVÁ, Jana, 2016. *Přehled poruch psychického vývoje*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5452-9.

ŘÍČAN, Pavel, JAROŠOVA, Pavlína, 2010. *Jak na šikanu*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2991-6.

ŠIRŮČKOVÁ, Michaela, MIOVSKÝ, Michal, SKÁCELOVÁ, Lenka, GABRHELÍK, Roman a kolektiv, 2012. *Příklady dobré praxe programů školské prevence rizikového chování*. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga. ISBN 978-80-87258-91-0.

V siti film [online]. 2020 [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://vsitifilm.cz>

VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie. Dětství a dospívání*. První dotisk druhého, rozšířeného a přepracovaného vydání. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-2846-2.

VANÍČKOVÁ, Hana. *Rizikové chování dětí na internetu* [online]. 2012, aktualizováno 2023 [cit. 2024-02-18]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/rizikove-chovani-deti-na-internetu>

VAVRYSOVÁ, Lucie, 2018. *Rizikové aktivity, depresivita a vybrané osobnostní rysy u českých adolescentů z dětských domovů se školou a z výchovných ústavů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-5426-6.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Rizika a přínosy digitálních technologií pro děti* [online]. 2022 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/22971/RIZIKA-A-PRINOSY-DIGITALNICH-TECHNOLOGII-PRO-DETI.html>

Seznam zkratek

IT

a kol.

IP adresa

apod.

Informační technologie

a kolektiv

adresa internetového protokolu

a podobně

Seznam grafů

Graf č. 1: Způsoby omezování obsahu v dětských domovech	30
Graf č.2: Jak často dostávají klienti dětských domovů sextingové materiály?	31
Graf č. 3: Pohlaví respondentů	36
Graf č. 4: Věk respondentů.....	37
Graf č. 5: Způsob trávení volného času.....	38
Graf č. 6: Omezení času na internetu	39
Graf č. 7 Čas na internetu	40
Graf č. 8: Užívání sociálních sítí	41
Graf č. 9: Omezení pro užívání sociálních sítí v dětském domově	42
Graf č. 10: Komunikace s cizími lidmi	43
Graf č. 11: Zájem o osobní informace.....	44
Graf č. 12: Platformy – zájem o osobní informace	45
Graf č. 13: Obnažené fotografie	46
Graf č. 14: Nechtěné obdržení obnažené fotografie.....	47
Graf č. 15: Setkání s projevy agrese na internetu	48
Graf č. 16: Projevy agrese na internetu	49
Graf č. 17: Platformy – projevy agrese	50
Graf č. 18: Vysmívání za dětských domov na internetu.....	51
Graf č. 19: Poučení o rizicích internetu.....	52
Graf č. 20: Kdo poučil klienty dětského domova o on-line rizicích	53
Graf č. 21: Forma poučení proti on-line rizicích.....	54
Graf č. 22: Důležitost vzdělání o on-line rizicích	55

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Pohlaví vybraných klientů	35
Tabulka č. 2: Věk respondentů	37
Tabulka č. 3 Způsob trávení volného času	38
Tabulka č. 4: Omezený čas na internetu	39
Tabulka č. 5: Čas na internetu	40
Tabulka č. 6: Užívání sociálních sítí	41
Tabulka č. 7: Omezení pro užívání sociálních sítí v dětském domově.	42
Tabulka č. 8: Komunikace s cizími lidmi	43
Tabulka č.9: Zájem o osobní informace	44
Tabulky č. 10: Platformy – zájem o osobní informace.....	45
Tabulka č. 11: Obnažené fotografie.....	46
Tabulka č. 12: Nechtěné obdržení obnažené fotografie	46
Tabulka č. 13: Setkání s projevy agrese na internetu	47
Tabulka č. 14: Projevy agrese na internetu.....	48
Tabulka č. 15: Platformy – projevy agrese	49
Tabulka č. 16: Vysmívání za dětský domov na internetu	50
Tabulka č. 17: Poučení o rizicích internetu	51
Tabulka č. 18: Kdo poučil klienty dětského domova o on-line rizicích.....	52
Tabulka č. 19: Forma poučení proti on-line rizicích	53
Tabulka č. 20: Důležitost vzdělání o on-line rizicích	54

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Projevy rizikového chování v on-line prostředí u dětí dětských domovů

Ahoj, jsem studentka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Chtěla bych Tě požádat o vyplnění krátkého anonymního dotazníku, který je součástí mé práce. Cílem je zjistit aktuální stav dané problematiky. Předem moc děkuji za vyplnění!

1. Jakého jsi pohlaví?
 - Chlapec
 - Dívka
 - Jiné

2. Kolik je ti let?
 - 10 let
 - 11 let
 - 12 let
 - 13 let
 - 14 let
 - 15 let
 - 16 let
 - 17 let

3. Jak nejčastěji trávíš svůj volný čas? (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).
 - S kamarády (jinak než v on-line prostředí, například venku, v restauraci, v obchodních domech...)
 - Na sociálních sítích (Instagram, Messenger, Tik Tok...)
 - V prostředí on-line her (Pc, notebook, tablet, iPad, PlayStation, Xbox...)
 - Jiné:

4. Máš v domově omezený čas na používání internetu? (Na hry, sociální sítě, učení, sledování videí...)
 - Ano
 - Ne

5. Kolik času (zhruba) trávíš na internetu?

- Méně než 1 hodinu
- Více než 1 hodinu
- Více než 2 hodiny
- Více než 3 hodiny

6. Používáš sociální sítě, či jiné platformy pro on-line komunikaci? (YouTube, Tik Tok, Instagram, on-line hry...)

- Ano
- Ne

7. Máš v domově časově omezené používat sociální sítě?

- Ano
- Ne

8. Komunikuješ (nebo někdy komunikoval/a) s lidmi na internetu, které neznáš osobně? (Pouze se znáte pomoci on-line prostředí)

- Ano
- Ne
- Dříve ano, teď už ne

9. Chtěl někdo na internetu tvé osobní informace? (fotografie, datum narození, hesla, adresu bydliště...)

- Ano
- Ne

10. Pokud si na předchozí otázku odpověděl/a ANO, tak na jaké platformě? (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).

- Instagram
- Messenger, Facebook
- WhatsApp
- Tik Tok
- Jiné:

11. Chtěl po tobě někdo (přítel, přítelkyně, spolužák, cizí člověk, kamarád...) na internetu tvé obnažené fotografie (nahé, v plavkách, spodním prádle...)?

- Ano
- Ne

12. Obdržel/a si někdy obnažené fotografie (nahé, v plavkách, ve spodním prádle...), aniž bys tyto fotografie chtěl/a?

- Ano
- Ne

13. Setkal/a ses s projevy agrese na internetu? (šikana, nadávky, výhružky, jiné nenávistné projevy...)

- Ano
- Ne

14. Pokud si na předchozí otázku odpověděla ANO, tak s kterými projevy si se setkal/a? (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).

- Kyberšikana
- Nadávky
- Výhružky
- Jiné:

15. Pokud si na předchozí otázku odpověděla kladně, na jakých platformách si se s projevy setkal/a? (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).

- Instagram
- Tik Tok
- Messenger, Facebook
- Jiné:

16. Vysmíval nebo nadával ti někdo na internetu, za to, že jsi z dětského domova?

- Ano
- Ne

17. Naskytl se ti možnost seznámení či poučení o rizicích internetu? (přednášky, workshopy, od vychovatelů, či jiných pedagogů...)

- Ano
- Ne

18. Pokud si na předchozí otázku odpověděla ANO, kým si byl/a poučen/a či seznámen/a (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).

- Ve škole
- V dětském domově – Vychovatelé
- V dětském domově – jiní externí pracovníci (pedagogové, policie, organizace primární prevence)
- Jiné:

19. Pokud si na předchozí otázku odpověděla ANO, jakou formou si byl/a poučen/a či seznámen/a (můžeš zaškrtnout více odpovědí, či další připsat).

- Ve skupině (přednáška, workshop, naučná videa...)
- Jen já a vychovatel (jiný pedagog, ve škole v domově...)
- Samostatně (sám/sama jsem si našel/našla informace)
- Jiné:

20. Myslíš, že je důležité vzdělávat se o rizicích internetu?

- Ano
- Ani ne
- Ne

Moc Ti děkuji za vyplnění! 😊